

Høringsnotat

Forslag til endringer i bestemmelser om regulering av pensjon

16. september 2021

Arbeids- og sosialdepartementet

Høringsfrist 28. oktober 2021

Innhold

1	Innledning og bakgrunn.....	4
1.1	Oppfølging av stortingsvedtak om regulering av alderspensjon.....	4
1.2	Pensjonsreformen og sammenhenger i pensjonssystemet	5
1.3	Pensjonsutvalget og forslagene i høringsnotatet.....	8
2	Endring i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden i 2021	11
2.1	Innledning	11
2.2	Regulering av pensjon under utbetaling og minstenivåer i trygdeoppjøret 2021.....	12
2.3	Stortingets behandling av Meld. St. 33 (2020–2021)	13
2.4	Departementets vurdering og forslag.....	14
3	Regulering av alderspensjon under utbetaling fra folketrygden.....	17
3.1	Innledning	17
3.2	Gjeldende rett.....	17
3.3	Realvekst i alderspensjon etter pensjonsreformen	18
3.4	Departementets vurdering og forslag.....	20
4	Regulering av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjonsnivå og vilkår for tidliguttak.....	23
4.1	Innledning	23
4.2	Gjeldende rett.....	24
4.2.1	Regulering av minste pensjonsnivå og garantipensjonsnivået.....	24
4.2.2	Vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år	25
4.3	Regulering av minstenivåene etter pensjonsreformen	25
4.4	Departementets vurdering og forslag.....	28
5	Regulering av alderspensjon under utbetaling fra andre pensjonsordninger.....	32
5.1	Innledning	32
5.2	Gjeldende rett.....	33
5.3	Departementets vurdering og forslag.....	34
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	36
6.1	Endret regulering fra 2022	36
6.2	Økt regulering for 2021	37
7	Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget	38

7.1	Endringer i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs	38
7.2	Endringer i lov om Statens pensjonskasse	38
7.3	Endring i midlertidig lov 29. juni 1951 nr. 34 om tillegg til lover av 13. desember 1946 om 1) Krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og 2) Krigspensjonering for militærpersoner.....	39
7.4	Endring i lov om pensjonstrygd for fiskere	39
7.5	Endring i lov om yrkesskadetrygd	39
7.6	Endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere	39
7.7	Endringer i lov om folketrygd.....	40
7.8	Endring i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten.....	43
7.9	Endring i lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor	43
7.10	Endring i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse	43
7.11	Endringer i lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer	43
7.12	Endringer i forskrift om alderspensjon i folketrygden.....	44
7.13	Endring i forskrift om vilkår for statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor – ny ordning	45
7.14	Endringer i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden.....	45
7.15	Endringer i forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14	46
	Forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og tilhørende forskrifter og i enkelte andre pensjons- og trygdlover (nye reguleringsregler)	47
	Forslag til lovendringer.....	47
	Forslag til forskriftsendringer	51

1 Innledning og bakgrunn

1.1 Oppfølging av stortingsvedtak om regulering av alderspensjon

Arbeids- og sosialdepartementet, i samråd med Finansdepartementet, sender med dette på høring forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og tilhørende forskrifter, og i en rekke andre pensjons- og trygdelover (nye reguleringsregler).

Høringsfristen er satt til 28. oktober 2021. Grunnen til en høringsfrist på seks uker er at det skal være mulig for Stortinget å behandle en lovproposisjon om saken, og at trygde- og pensjonsleverandørene skal kunne implementere nye løsninger, innen 1. mai 2022.

Med høringsnotatet følger departementet opp Stortingets vedtak 622 fattet ved behandlingen av Dokument 8:53 S (2020–2021), jf. Innst. 221 S (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem et lovforslag for Stortinget om å regulere løpende pensjoner med gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst, som får virkning fra 2022.»

Ved behandlingen av Dok. 8:53 S ble det fattet flere vedtak vedrørende pensjon, blant annet vedtak 619:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med trygdeoppgjøret for 2021 legge inn en kompensasjon for trygdeoppgjøret 2020, tilsvarende differansen mellom dagjeldende reguleringsprinsipper og regulering som faktisk gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.»

Videre ble det i budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om statsbudsjettet for 2021 enighet om at alderspensjon under utbetaling fra folketrygden i 2021 skulle reguleres med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, men ikke høyere enn lønnsvekst.

Det vises til Prop. 126 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (oppfølging av anmodningsvedtak om pensjon)*, hvor regjeringen blant annet redegjorde for hvordan man ville følge opp anmodningsvedtakene om pensjon, og høringsnotat 29. mars 2021 om forslag til ny § 3 a i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden.

Ved behandlingen av Meld. St. 33 (2020–2021) *Regulering av pensjoner i 2021 og pensjonisters inntektsforhold*, jf. Innst. 665 S (2020–2021), 17. juni 2021 fattet Stortinget følgende vedtak (vedtak 1279):

«Stortinget ber regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021 i tråd med kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet. Dette innebærer at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skal være 3,83 pst. heller enn 3,58 pst. slik regjeringen har lagt opp til.»

Departementet følger opp også dette vedtaket i denne høringen.

I forbindelse med Stortingets behandling av Dokument 8:53 S (2020–2021), jf. Innst. 221 S (2020–2021), ble det også gjort vedtak om at pensjonistorganisasjonene ved det årlige

trygdeoppgjøret skal kunne forhandle med staten om andre ting enn pensjon. Vedtaket har nummer 618 for 2020-2021, og lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til regelfesting om at organisasjonene i forbindelse med de årlige trygdeoppgjørene, kan forhandle om andre spørsmål med betydning for pensjonistene.»

I Prop. 126 S (2020–2021) meddelte regjeringen Stortinget at den ville legge fram forslag om slik regelfesting i forbindelse med oppfølgingen av Stortingets vedtak 622. Et forslag til regelfesting om forhandlinger i forbindelse med det årlige trygdeoppgjøret, er ikke en del av den foreliggende høringsaken, men vil bli fulgt opp i en egen sak.

1.2 Pensjonsreformen og sammenhenger i pensjonssystemet

Dagens regler for regulering av alderspensjon ble innført fra 2011 som en del av pensjonsreformen. Pensjonsreformen innebar en omfattende omlegging av hele det norske pensjons- og trygdesystemet. Bakgrunnen for reformen var de utfordringene pensjonssystemet sto overfor knyttet til aldring av befolkningen, tiltakende tidligpensjonering og sterk vekst i pensjonsutgiftene på lang sikt. Overordnede mål i reformen var, og er, å gjøre pensjonssystemet mer økonomisk bærekraftig og stimulere til høy yrkesdeltakelse.

Gjennom to brede forlik i Stortinget, 26. mai 2005 og 23. april 2007, ble hovedtrekkene i det nye pensjonssystemet fastlagt. Pensjonsforlikene dannet grunnlaget for endringer i folketrygdens alderspensjon og for senere endringer i tilgrensende og supplerende pensjonsytelser. Prinsippene om å innføre levealdersjustering, om å regulere pensjon under utbetaling med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, og om å regulere garantipensjonen med lønn justert for utviklingen i levealder, var del av pensjonsforliket i 2005 for å sikre et bærekraftig pensjonssystem.

I 2009 fremmet regjeringen Stoltenberg II lovforslag om ny alderspensjon, jf. Ot. prp. nr. 37 (2008–2009). Forslagene omfattet alleårsopptjening, nøytralt fleksibelt uttak av alderspensjon, levealdersjustering og nye regler for regulering av pensjon under utbetaling. I proposisjonen ble det foreslått å operasjonalisere Stortingets vedtak om regulering av pensjon under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, med regulering med lønnsveksten fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent. Denne måten å operasjonalisere Stortingets vedtak på har store systemmessige fordeler, samtidig som den forventningsvis vil gi samme resultat over tid som regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

I forbindelse med Stortingets pensjonsforlik i 2005, ble det i tariffoppgjøret 2009 besluttet at alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skulle reguleres etter nye regler, på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden. I tiden fram mot ikraftsettelsen av reformen ble gruppen ordninger som skulle omfattes av ny regulering utvidet til også å gjelde særlige tjenstepensjonsordninger som er opprettet for spesielle yrkesgrupper, samt AFP for ansatte både i privat og offentlig sektor. Dertil ble det innført ny regulering av ytelser fra yrkesskadetrygden av 1958 og i krigspensjonsordningen.

I Ot. prp. nr. 37 ble også levealdersjusteringen konkretisert. Levealdersjustering av alderspensjon opptjent etter gamle opptjeningsregler (folketrygdloven kapittel 19, jf. kapittel 3) gjennomføres ved hjelp av forholdstall, og gjelder fullt ut for årskullene 1944–1953, og delvis for årskullene 1954–1962. Levealdersjusteringen av alderspensjon opptjent etter nye regler (folketrygdloven kapittel 20) gjennomføres ved hjelp av delingstall og gjelder fullt ut for årskull født fra og med 1963, og delvis for årskullene 1954–1962. Forholdstallene og delingstallene benyttes til å omregne henholdsvis opptjent årlig ytelse (før levealdersjustering) og opptjent pensjonsbeholdning, inkludert eventuell garantipensjonsbeholdning¹, til årlige ytelser.

Forholdstall og delingstall fastsettes med utgangspunkt i forventet gjenstående levetid ved uttakstidspunktet, basert på observert dødelighet for eldre årskull over en tiårsperiode forut for fastsettingstidspunktet.² Ved fastsettingen av forholdstall tas det hensyn til endringer i dødelighet mellom 62 år og uttakstidspunktet, for delingstall tas det også hensyn til endringer i dødelighet før 62 år (såkalt arvegevinst). Så lenge den aldersspesifikke dødeligheten reduseres over tid, vil levealdersjustering med delingstall være noe sterkere enn levealdersjustering med forholdstall, alt annet likt.

Forholdstall og delingstall fastsettes med endelig virkning det året et årskull fyller 61 år. Det innebærer at et sett av forholdstall og/eller delingstall, som gjelder for et årskull ved uttak av alderspensjon ved ulike uttaksalder, er kjent for den enkelte før første mulige uttaksalder. I beregningen av delingstall og forholdstall benyttes forventet lønnsvekst som diskonteringsrente, og det tas hensyn til at pensjon under utbetaling skal reguleres med lønnsveksten fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent. Dette innebærer at forholdstall og delingstall kan fastsettes uten å måtte gjøre antakelser om framtidig lønnsvekst eller om framtidig levealdersutvikling.

Med et fratrekk på 0,75 prosent ved reguleringen av pensjon under utbetaling etter oppregulering med lønnsveksten, blir det også et fast forhold mellom verdien av pensjon under utbetaling og pensjon som ikke er tatt ut, og som reguleres med lønnsveksten. Forholdstall og delingstall bestemmer hvor høy den årlige pensjonen blir ved uttak, mens reguleringsreglene bestemmer hvordan den løpende pensjonen utvikler seg over tid. Systemet er utformet slik at nåverdien av utbetalingen fra en gitt pensjonsopptjening eller pensjonsbeholdning³ (før skatt) forventningsvis blir uavhengig av når pensjonen tas ut. Dette omtales gjerne som at uttaksreglene er nøytrale. Nøytrale uttaksregler legger til rette for at alderspensjon fra folketrygden etter pensjonsreformen fritt kan kombineres med arbeidsinntekt uten avkorting i pensjonen, og uten at dette påvirker samlede utgifter til alderspensjon over tid.

---

¹ Årlig pensjonsopptjening etter folketrygdloven kapittel 20 akkumuleres i en pensjonsbeholdning. Stortinget vedtok i april 2007 (Pensjonsforlik II) at også garantipensjon skulle kunne tas ut fleksibelt (før fylte 67 år). For å forenkle uttaksreglene omregnes garantipensjonen til en garantipensjonsbeholdning.

² Jf. folketrygdloven §§ 19-7 og 20-13 og kapittel 4 i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden.

³ Inkludert eventuell garantipensjonsbeholdning.

I forbindelse med lønnsoppgjøret i privat sektor i 2008, der det ble avtalt å legge om AFP-ordningen fra en tidligpensjonsordning til et nøytralt påslag til folketrygdens alderspensjon, varslet regjeringen en gradvis innfasing av levealdersjusteringen. Den innebar at forholdstallet ved 67 år for de første årskullene som kunne ta ut fleksibel alderspensjon fra folketrygden (årskullene 1944–1949) maksimalt kunne endres med 0,5 prosent fra et årskull til det neste. Beslutningen om å gradvis innfase levealdersjusteringen hadde sammenheng med at effekten av levealdersutviklingen ellers ville bli særlig sterk i perioden rundt iverksettelsen av pensjonsreformen, blant annet som følge av at forholdstall og delingstall skulle beregnes på bakgrunn av observert dødelighet over en periode på ti år. I en tidligere fase av pensjonsreformen var effekten av levealdersjusteringen anslått til å være om lag 0,5 prosent per år. Det ble tatt i betraktning at de første kullene av pensjonister måtte utsette pensjonsuttaket/arbeide lenger for å motvirke effekten av levealdersjusteringen enn de som får sin pensjon beregnet etter nye opptjeningsregler, fordi gammel opptjeningsmodell ikke gir uttelling for mer enn 40 år i arbeid, og at det var kort tid til pensjonsreformen skulle iverksettes, slik at den enkelte hadde mindre muligheter til å tilpasse seg.

Den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen fases ut med årskullene 1950–1958. For årskullene 1959–1962 beregnes forholdstallene som forutsatt basert på utviklingen i levealder, men resultatet er likevel lavere forholdstall enn om forholdstallene hadde blitt beregnet på bakgrunn av veksten i levealderen også for eldre årskull. Den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen påvirker ikke fastsetting av delingstallene.

Forholdstall og delingstall benyttes også i reguleringen av minstenivåene i folketrygden. Satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon reguleres med lønnsveksten fratrukket effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret. I forskrift 22. desember 2008 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden er dette konkretisert til forholdet mellom forholdstallet for 67-åringer i året før reguleringsåret og forholdstallet for 67-åringer i reguleringsåret. Fra 2030, når 1963-kullet fyller 67 år, benyttes det tilsvarende forholdet mellom delingstall. Det gjelder en garanti om at minstenivåene ikke skal reguleres dårligere enn pensjon over minstenivået under utbetaling. Regulering av minstenivåene har betydning for vurderingen av om vilkår for å ta ut pensjon før 67 år er oppfylt.

Et bredt flertall på Stortinget sluttet seg til forslagene i Ot.prp. nr. 37. Ny alderspensjon ble innført ved lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon).

Det viktigste enkelttiltaket i pensjonsreformen for å styrke bærekraften i pensjonssystemet er levealdersjusteringen. Levealdersjusteringen får gradvis større betydning for yngre årskull, ettersom levealderen forventes å fortsatt øke framover. Mens levealdersjusteringen vil bidra til betydelige innsparinger fra yngre generasjoner, er bidraget fra dagens alderspensjonister i stor grad knyttet til reglene for regulering av pensjoner under utbetaling. Fram til 2014 har dagens reguleringsmetode gitt bedre uttelling for alderspensjonistene enn regulering med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten ville ha gitt. Fra 2015 har lav lønnsvekst gitt lav realvekst, både for alderspensjonister og arbeidstakere. De som har mottatt alderspensjon i hele perioden fra pensjonsreformen ble innført til og med 2020, har fått utbetalt om lag like mye samlet pensjon som de ville ha

fått utbetalt dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

Den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen har påvirket reguleringen av minstenivåene i alderspensjonssystemet, og minstenivåene har blitt regulert betydelig bedre enn pensjon over minstenivået. Dersom forholdstallene hadde blitt fastsatt uten den begrensningen i veksten som følger av den gradvise innfasingen, ville garanti-bestemmelsen om at minstenivåene ikke skal reguleres svakere enn pensjon over minstenivået under utbetaling ha vært effektiv i ti av elleve år fra 2011. I tillegg har minste pensjonsnivå for enslige blitt hevet utover den vanlige årlige reguleringen en rekke ganger siden 2011, og i 2017 ble også de øvrige minstesatsene hevet særskilt. I 2016 ble grunnpensjonen for gifte og samboende særskilt hevet, noe som også bidro til å heve minste pensjonsnivå for gifte og samboende.

1.3 Pensjonsutvalget og forslagene i høringsnotatet

Dette høringsnotatet følger opp Stortingets vedtak om at alderspensjon under utbetaling fra og med 2022 skal reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten.

Departementet viser til at regjeringen 12. juni 2020 oppnevnte et utvalg som skal evaluere pensjonsreformen med hensyn til om de langsiktige målene i reformen vil kunne nås, og se på mulige justeringer for å sikre pensjonssystemets økonomiske og sosiale bærekraft.

Som en del av sitt mandat fikk utvalget i oppgave å vurdere den praktiske gjennomføringen av reguleringen av pensjoner under utbetaling, og eventuelt komme med alternative forslag til reguleringsregler som ikke svekker bærekraften i pensjonssystemet.

Som følge av Stortingets anmodningsvedtak om at regjeringen skal legge fram et forslag om omlegging av reguleringsreglene til et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, ble det i brev til Pensjonsutvalget 26. mars 2021 presisert at utvalget skal utrede et konkret forslag til hvordan en slik omlegging kan gjennomføres, og vurdere om omleggingen tilsier at det bør gjøres andre endringer i pensjonssystemet. Eksempler på forhold som utvalget skal vurdere, er vilkåret for å ta ut alderspensjon før 67 år, reguleringen av minstestelsene, og tiltak som kan sikre et konsistent pensjonssystem, herunder mulighetene til å opprettholde en nøytral uttaksmodell.

I utvalgets mandat heter det videre at utvalget skal redegjøre for utviklingen i minstenivåer, og vurdere levealdersjusteringen av minstenivåene i lys av forventet avgangsmønster framover. Ved behandlingen av Dok. 8:53 S (2020–2021) ble vedtak 617 fattet:

«Stortinget ber regjeringen be Pensjonsutvalget vurdere hva som er et rimelig minstenivå i folketrygden for ulike stønadsgupper, herunder vurdert opp mot hensynet til sliternes mulighet til å gå av med pensjon fra 62 år, og hva som er rimelig i forhold til yrkesaktives rettmessige forventninger om å få noe igjen for sin innbetaling av trygdeavgift.»

På denne bakgrunn ble utvalget i nevnte brev bedt om å vurdere forholdet mellom de ulike minstestelsene i pensjonssystemet og hva som er hensiktsmessige minstenivåer. Utvalget ble videre bedt om å vurdere forholdet mellom standardsikringen og minstesikringen i pensjonssystemet, hensyntatt at nivået på minstestelsene påvirker muligheten til å ta ut

pensjon før 67 år, samt vurdere minsteytelser i pensjonssystemet opp mot andre minsteytelser i folketrygden.

Utvalget skal legge fram sin utredning med tilrådinger for Arbeids- og sosialdepartementet innen 1. mars 2022.

Som det framgår av punkt 1.2, henger ulike deler av folketrygdens alderspensjonssystem etter pensjonsreformen tett sammen. Endringer i reglene for regulering av alderspensjon under utbetaling fordrer derfor en helhetlig gjennomgang blant annet av regelverket for fastsetting av forholdstall og delingstall, for å sikre konsistens og fortsatt nøytralitet i uttakssystemet. Dette er viktig for å opprettholde arbeidsinsentivene og bærekraften i pensjonssystemet. I lys av Pensjonsutvalgets omfattende mandat, er forslagene i dette høringsnotatet imidlertid begrenset til det som er nødvendig for å avklare reguleringen av alderspensjon under utbetaling og satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon fra 2022, den praktiske gjennomføringen av vilkårsprøvingen og hvilke ytelser utover folketrygdens alderspensjon som skal omfattes av nye reguleringsregler.

I kapittel 2 foreslås det endringer i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden for å følge opp Stortingets vedtak 1279 om at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skal være 3,83 prosent. Som ledd i dette foreslås også endringer i forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

I kapittel 3 redegjøres det for departementets forslag til operasjonalisering av Stortingets vedtak om å regulere pensjon under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten fra 2022.

I kapittel 4 foreslås det at satsene for regulering av minste pensjonsnivå og garantipensjonen i folketrygden fra 2022 skal reguleres på samme måte som pensjoner under utbetaling, det vil si med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, og det redegjøres for følgene dette har for adgangen til å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år (vilkårsprøvingen). I kapitlet ber departementet særskilt om innspill til alternative måter å regulere minstenivåene og gjennomføre vilkårsprøvingen på.

I kapittel 5 foreslås det at lovfestede pensjonsordninger som i dag har samme reguleringsbestemmelser som i folketrygden, eller har bestemmelser som viser direkte til reguleringsbestemmelsene i folketrygdloven, fra 2022 fortsatt skal regulere pensjoner under utbetaling på samme måte som i folketrygden. Når det gjelder ordninger og ytelser basert på tariffavtaler som i dag har samme reguleringsregler som i folketrygden, legger departementet til grunn at partene i ordningene vil følge opp med eventuelle endringer. Dette gjelder blant annet kommunale pensjonsordninger, pensjonsordninger for helseforetak og AFP til ansatte i privat sektor. Når det gjelder private tjenestepensjonsordninger, foreslår departementet i samråd med Finansdepartementet at reglene om årlig

regulering av alderspensjon under utbetaling i tjenstepensjonsloven (hybridpensjon) endres i tråd med de endringene i folketrygden som foreslås her.

I kapittel 6 redegjøres det for økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene i høringsnotatet.

I kapittel 7 framgår merknader til de enkelte bestemmelsene.

2 Endring i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden i 2021

2.1 Innledning

Trygdeoppgjøret 2021 ble gjennomført slik at pensjoner under utbetaling ble gitt en økning tilsvarende det som var nødvendig for å komme opp på det nivået pensjonene ville ha vært på om løpende pensjoner ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fra 1. mai 2020. Pensjoner under utbetaling ble økt med 4,99 prosent fra 1. mai 2021, noe som tilsvarer en årsvekst for 2021 på 3,58 prosent. Minsteytelsene ble økt med 4,80 prosent fra 1. mai, noe som gir en årsvekst for 2021 på 3,52 prosent.⁴ Dette er gunstigere regulering enn det som følger av folketrygdloven §§ 19-14 og 20-18 og følger av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet og vedtak fattet av Stortinget ved behandlingen av Representantforslag 53 S (2020–2021).

Ved behandlingen av Meld. St. 33 (2020–2021) *Regulering av pensjoner i 2021 og pensjonisters inntektsforhold* kom Stortingsflertallet til at de likevel ikke ønsket at reguleringen for 2021 skulle fastsettes som forutsatt i Prop. 126 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (oppfølging av anmodningsvedtak om pensjon)*. Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt stemte for forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, hvor Stortinget ber regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021, i tråd med kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet, jf. vedtak 1279:

«Stortinget ber regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021 i tråd med kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet. Dette innebærer at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skal være 3,83 pst. heller enn 3,58 pst. slik regjeringen har lagt opp til.»

I punkt 2.2 redegjøres det for hvordan reguleringen av løpende pensjoner i trygdeoppgjøret 2021 ble gjennomført, i punkt 2.3 redegjøres det for behandlingen av Meld. St. 33 (2020–2021) og i punkt 2.4 foreslår departementet endringer i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden i tråd med vedtak 1279. Det foreslås også endringer i § 2 til § 5 i forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virknings-tidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

---

⁴ Årsveksten i minste pensjonsnivå for enslige er klart høyere enn dette på grunn av ekstraordinære økninger i minstenivået for denne gruppen.

2.2 Regulering av pensjon under utbetaling og minstenivåer i trygdeoppgjøret 2021

I forbindelse med budsjettavtalen om statsbudsjett for 2021 og Stortingets behandling av Representantforslag 53 S (2020–2021), ble det besluttet at pensjoner under utbetaling fra folketrygden i 2021 skulle reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten. Videre skulle det gis en kompensasjon for trygdeoppgjøret 2020 tilsvarende differansen mellom dagjeldende regler og regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. Trygdeoppgjøret 2021 ble avviklet med en særskilt regulering, slik at resultatet ble som om reguleringsreglene ble lagt om med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst fra 2020.

Regjeringens oppfølging av vedtakene ble presentert i Prop. 126 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (oppfølging av anmodningsvedtak om pensjon)*, som Stortinget sluttet seg til. Anmodningsvedtakene som Stortinget fattet i februar 2021 og bevilgningsvedtakene som fulgte regjeringens forslag til oppfølging av anmodningsvedtakene som Stortinget fattet 27. april 2021, var av tidsmessige grunner ikke mulig å følge opp gjennom lovendringer. Vedtakene ble derfor fulgt opp gjennom fastsettelse av en ny § 3a i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, og i forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

Gjeldende lovregler om regulering av alderspensjon under utbetaling fra folketrygden besto, og lønnsveksten som ble fastsatt i forskriften ble fastsatt slik at regulering med denne lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent ga et resultat i samsvar med Stortingets vedtak. Lønnsveksten som skulle benyttes ved regulering av folketrygdens minsteytelser og alderspensjon under utbetaling etter §§ 19-14 og 20-18, ble fastsatt slik at pensjonene får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at pensjonene kommer opp på det nivået de ville vært på dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst i 2020 og gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, men ikke bedre enn lønnsvekst, i 2021, i tråd med Stortingets vedtak.

Før 2021 inngikk ikke prisveksten som beregningsstørrelse i regulering av pensjoner, og det var derfor nødvendig å ta stilling til hvilken prisvekst som skulle benyttes. Fordi prisveksten ved reguleringstidspunktet er en ukjent størrelse, ble det besluttet å bruke anslått prisvekst fra revidert nasjonalbudsjett (RNB), som var det siste offisielle anslaget på prisveksten. Det ordinære regelverket for beregning av lønnsveksten ble lagt til grunn.

Departementet la i arbeidet med oppfølging av Stortingets vedtak om særskilt regulering i 2021, i lys av Stortingets vedtak 622, vekt på at prinsippene som lå til grunn for regulering av pensjoner under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, skulle kunne videreføres. I selve gjennomføringen av trygdeoppgjøret 2021 var det også

bred enighet om at regjeringens tilnærming ville fungere godt framover i tid, altså fra 2022 og utover.

I forbindelse med de nevnte forskriftsendringene ble det også besluttet at ytelser fra de lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent, og lovfestede ytelser som reguleres med et fast fratrekk på 0,75 prosent etter en rekke særlover for visse yrkesgrupper, skulle omfattes av den nye reguleringsmåten. Det vises til nærmere omtale av hvilke ordninger som ble omfattet i kapittel 5.

2.3 Stortingets behandling av Meld. St. 33 (2020–2021)

Reguleringen av pensjoner under utbetaling i trygdeoppgjøret 2021 var i tråd med de bevilgningene som ble vedtatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 126. S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (oppfølging av anmodningsvedtak om pensjon)*. I proposisjonen ble det redegjort for hvordan regjeringen ville følge opp vedtak om regulering for 2021. I proposisjonen går det klart fram at reguleringsfaktoren i 2021 skal fastsettes slik at pensjonene får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at pensjonene kommer opp på det nivået de ville vært på dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst i 2020 og gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, men ikke bedre enn lønnsvekst, i 2021.

Ved behandlingen av Meld. St. 33 (2020–2021) *Regulering av pensjoner i 2021 og pensjonisters inntektsforhold* kom stortingsflertallet til at de ønsket en gunstigere regulering av pensjoner under utbetaling enn det som ble lagt til grunn i trygdeoppgjøret.

I Innst. 665 S (2020–2021) vises det til at lønnsveksten i 2020 var anslått til 1,7 prosent, men at nasjonalregnskapstall fra Statistisk sentralbyrå, som gjengitt i rapport fra det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), nå anslår lønnsveksten i 2020 til 3,1 prosent. I merknadene fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vises det til at:

«(...) begrunnelsen for Stortingets vedtak om særlig kompensasjon for trygdeoppgjøret som mellomlegg mellom oppgjør etter dagjeldende regler og nye regler om regulering med faktisk gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, ikke lenger er til stede, men at en gjennomføring av Stortingets vedtak om ekstraordinær kompensasjon for oppgjøret i 2020, etter de nye oppdaterte tallene for lønnsvekst i 2020, i realiteten vil bety at nye reguleringsprinsipper gjennomføres med tilbakevirkende kraft til ugunst for dem det gjelder».

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt stemte for forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti hvor Stortinget ber regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021 i tråd med kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet.

I kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet går det fram at de er uenige med regjeringens håndtering av avviket i lønnsveksten for 2020. I trygdeoppgjøret for 2020 ble lønnsveksten som nevnt anslått til 1,7 prosent, mens TBU nå har anslått lønnsveksten i 2020 til 3,1 prosent, altså et avvik på 1,4. LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet krevde at

avviket på 1,4 i sin helhet skulle legges på toppen av regulering med gjennomsnittet av årets lønns- og prisvekst, noe som gir en samlet vekst på 4,00 prosent.⁵ Fra budsjettavtalen går det fram at reguleringen av pensjoner under utbetaling ikke skal være høyere enn lønnsveksten i 2021, og LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet krevde derfor at årsveksten for pensjoner under utbetaling skulle være like høy som årslønnsveksten, det vil si 3,83 prosent. Stortinget fattet 17. juni vedtak 1279:

«Stortinget ber regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021 i tråd med kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet. Dette innebærer at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skal være 3,83 pst. heller enn 3,58 pst. slik regjeringen har lagt opp til.»

Dette innebærer at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skal være 3,83 prosent, og ikke 3,58 prosent slik regjeringen la til grunn i trygdeoppgjøret for 2021.

Storingsflertallet kom altså til at det likevel ikke ønsker at reguleringen for 2021 skal fastsettes slik at pensjonene får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at pensjonene kommer opp på det nivået de ville vært på dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst i 2020 og gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, men ikke bedre enn lønnsvekst i 2021.

Det innebærer også at det blir sett bort fra vedtaket om å gi en kompensasjon for 2020 og at reguleringen for 2021 skal sikre en årsvekst for pensjoner under utbetaling på 3,83 prosent, det vil si det samme som årslønnsveksten og som for pensjoner under opptjening.

2.4 Departementets vurdering og forslag

Departementet deler ikke vurderingen om at Stortingets vedtak om ekstraordinær kompensasjon for oppgjøret i 2020 betyr at nye reguleringsprinsipper gjennomføres med tilbakevirkende kraft til ugunst for dem det gjelder. Departementets vurdering er at kompensasjonen for 2020, slik det ble lagt til grunn i trygdeoppgjøret, bidrar positivt til reguleringen, og ikke er til ugunst.

Departementet tar imidlertid Stortingets vedtak 17. juni til etterretning, og foreslår en endring i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden og endringer i forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14. Departementet viser til at dette innebærer trygdeoppgjøret 2021 vil måtte gjennomføres på nytt. Det vises til 6.2 for en nærmere redegjørelse for de økonomiske og administrative konsekvensene. Endringene får kun betydning for 2021.

Det går fram av § 3 a i forskrift 6. mai 2011 at lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre og tredje ledd og § 20-18 andre og tredje ledd i 2021, skal fastsettes slik at pensjonene ved

---

⁵ (2,8 prosent (prisvekst) + 2,4 prosent (lønnsvekst))/2 + 1,4 prosent (avviket i lønnsveksten for 2020).

reguleringen får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at pensjonene kommer opp på det nivået de ville ha vært på dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst i 2020 og gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, men ikke bedre enn lønnsvekst, i 2021.

Departementet foreslår at § 3 a endres slik at lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten skal bli lik årsveksten i grunnbeløpet.

Folketrygdloven § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd har bestemmelser om at reguleringen av minsteytelsene ikke skal være lavere enn lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent. Intensjonen er at minstenivåene ikke skal reguleres svakere enn pensjoner over minstenivået under utbetaling. Departementet har lagt til grunn at dette også skal gjelde for 2021, og at reguleringen av minsteytelsene fra 1. mai skal være lik reguleringen av pensjoner under utbetaling fra 1. mai.

Departementet foreslår at det tas inn et nytt punktum i § 3 a første ledd hvor det går fram at minstenivåene fra 1. mai 2021 gis samme vekst som pensjoner under utbetaling.

Forslaget medfører at det i 2021 fastsettes en ny særskilt reguleringsfaktor for regulering av alderspensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre og tredje ledd, og § 20-18 andre og tredje ledd. Reguleringsfaktoren skal fastsettes slik at alderspensjon under utbetaling får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten skal bli lik årsveksten i grunnbeløpet.

Departementet foreslår videre at den særskilte reguleringen gis samme virkeområde som någjeldende § 3 a, det vil si at endringen, i tillegg til alderspensjon fra folketrygden, også vil gjelde ytelser fra lovfestede offentlige tjenestepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent. Det samme gjelder ytelser som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent etter lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner, lov om 13. desember 1946 nr. 22 krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner, lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskade-trygd og forskrift 23. august 2013 nr. 1006 om pensjonsordning for sametingsrepresentanter.

For at løpende pensjoner i 2021 skal få en årsvekst lik årsveksten i grunnbeløpet må reguleringen fra 1. mai være 5,36 prosent. For at veksten i løpende pensjoner fra 1. mai skal bli lik 5,36 prosent, må den særskilte lønnsveksten (reguleringsfaktoren) som skal benyttes, settes til 6,16 prosent $((1+6,16 \text{ pst.}) \times (1-0,75 \text{ pst.}) - 1 = 5,36 \text{ pst.})$. Dette vil i praksis gi samme resultat som en fratrekksfaktor på minus 0,36 prosent, i stedet for med gjeldende regler en fratrekksfaktor på (pluss) 0,75 prosent.

For at også veksten i minstenivåene fra 1. mai 2021 skal bli lik veksten i alderspensjon under utbetaling fra 1. mai 2021 må den særskilte lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av minstenivåene settes lik 6,06 prosent.

Satsene framgår av endringen i § 2 andre ledd og § 4 andre ledd i forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14. Endringen medfører også endringer i satsene for minste pensjonsnivå i § 3, etter folketrygdloven § 19-8 tredje til sjette ledd og satsene for garantipensjon i § 5 etter folketrygdloven § 20-9.

3 Regulering av alderspensjon under utbetaling fra folketrygden

3.1 Innledning

Dagens regler for regulering av løpende pensjoner ble innført fra 2011 som en del av pensjonsreformen. Til grunn for arbeidet med reformen, lå et premiss om at både dagens og framtidige pensjonister var nødt til å bidra til å styrke bærekraften i pensjonssystemet.

Det gjeldende regelverket for regulering av pensjoner under utbetaling, bygger på prinsippet om regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, jf. Stortingets vedtak 26. mai 2005 (pensjonsforlik I). Vedtaket ble operasjonalisert ved at pensjonene ble regulert med lønnsveksten fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent. Størrelsen på fratrekksfaktoren ble fastsatt slik at reguleringen over tid forventningsvis ville gi samme resultat som om pensjonene ble regulert med gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, og gjenspeiler en forutsetning om at reallønnsveksten over tid vil være om lag 1,5 prosent.

Reguleringsmetoden med lønnsvekst fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent ble valgt i stedet for regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, som følge av flere systemtekniske fordeler. Fordelene er blant annet at forholds- og delingstallene kan fastsettes uavhengig av anslag på framtidig lønns- og prisvekst. Det sikrer nøytralitet og konsistens i pensjonssystemet. I tillegg bidrar denne reguleringsmetoden til at pensjonsutgiftene utgjør en stabil andel av verdiskapingen.

Fra pensjonsreformen ble innført i 2011 og fram til og med 2014, har regulering med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent gitt bedre regulering av alderspensjonen enn hva regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten ville ha gitt. Fra 2015 har lav lønnsvekst gitt lav realvekst, både for alderspensjonister og arbeidstakere. De som har mottatt alderspensjon i hele perioden fra 2011 til 2020, har fått utbetalt om lag like mye samlet pensjon som de ville fått utbetalt dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

Som redegjort for i kapittel 2 ble pensjonene regulert særskilt i trygdeoppgjøret 2021.

I punkt 3.2 redegjøres det for gjeldende regelverk for regulering av alderspensjon fra folketrygden. I punkt 3.3 presenteres utviklingen i realvekst i alderspensjonen, og avslutningsvis redegjøres det for departementets vurdering og forslag i punkt 3.4.

3.2 Gjeldende rett

Reglene for alderspensjon opptjent etter gamle regler framgår av folketrygdloven kapittel 19, jf. kapittel 3, mens folketrygdloven kapittel 20 gjelder pensjon opptjent etter nye regler. Personer født til og med 1953, får alderspensjonen i sin helhet beregnet etter kapittel 19, jf. kapittel 3, mens personer født fra og med 1963, får alderspensjonen i sin helhet beregnet etter kapittel 20. Personer født i årene 1954–1962, får beregnet alderspensjonen etter både kapittel 19 og 20. Personer som er født i 1954 får ni tideler av pensjonen beregnet etter kapittel 19 og én tidel beregnet etter kapittel 20. Andelen

beregnet etter kapittel 20 er gradvis økende for etterfølgende årskull fram til og med 1962-kullet som får én tidel beregnet etter kapittel 19 og ni tideler beregnet etter kapittel 20.

I henhold til folketrygdloven § 19-14 første ledd, jf. § 1-4 andre ledd, og § 20-18 første ledd, skal pensjon under opptjening og pensjonsbeholdningen reguleres i samsvar med lønnsveksten. Av § 19-14 første ledd følger det ikke direkte at alderspensjonen under opptjening skal reguleres med lønnsveksten, men gjennom endringer i grunnbeløpet, som reguleres med lønnsveksten. Restpensjonen, som er den delen av pensjonen som ved gradert uttak ikke er tatt ut, jf. § 19-10, reguleres i samsvar med lønnsveksten.

Alderspensjon under utbetaling reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent, jf. § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd. Reguleringen gjennomføres årlig med virkning fra 1. mai.

Bestemmelser om lønnsveksten som inngår i regulering av pensjoner, er fastsatt i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 *om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden*.

Av forskriften § 2 framgår det at forventet lønnsutvikling i reguleringsåret skal settes lik regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett fastsatt i rapporten *Grunnlaget for inntektsoppgjørene fra det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene* (TBU). Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

Av forskriften § 3 framgår tekniske regler om hvordan et eventuelt avvik mellom faktisk og forventet lønnsvekst skal inngå i beregningen av samlet lønnsvekst. Det skal først tas hensyn til avvikene de to siste år i prosentpoeng, og deretter til den forventede prosentvise lønnsveksten i inneværende år. Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler. Nytt grunnbeløp fastsettes fra 1. mai, slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Videre følger det av forskriften § 4 at det tallgrunnlaget som er beskrevet i forskriften § 2, skal drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner før den lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, blir fastsatt.

Forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden kapittel 8 gir bestemmelser om regulering ved endring av pensjonsgrad, herunder regulering etter første uttak av pensjon.

3.3 Realvekst i alderspensjon etter pensjonsreformen

Veksten i alderspensjon under utbetaling følger lønnsveksten, men med et fratrekk på 0,75

prosent. Som nevnt legges anslaget for gjennomsnittlig årslønnsvekst i revidert nasjonalbudsjett til grunn, justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst de siste to årene. Samlet lønnsvekst som er lagt til grunn i reguleringen av løpende pensjoner, avviker derfor fra den faktiske lønnsveksten, og gjør at det ikke bare er fratrukket på 0,75 prosent som påvirker forskjellen i reallønnsveksten og realveksten i pensjoner.

Realveksten i pensjonene var positiv i perioden 2011–2014 og i 2019, men har vært negativ i perioden 2015–2018, hvor reallønnsveksten var svak eller negativ. Det var nullvekst i 2020. I perioden fra 2011 til 2020, har dagens regler for regulering av alderspensjon under utbetaling gitt om lag like mye samlet pensjon som regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten ville ha gitt.

Det forventes en betydelig realvekst i pensjonene i 2021. Gitt anslagene for 2020 og 2021 er den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjon i perioden 2011–2021 anslått til 0,4 prosent, se tabell 3.1.

Tabell 3.1 Utvikling i priser, lønninger og alderspensjon 2011–2021. Prosent

	Nominell lønnsvekst¹	Prisvekst¹	Reallønnsvekst	Realvekst i alderspensjon²
2011	4,2	1,3	2,9	2,6
2012	4,0	0,6	3,4	2,6
2013	3,9	2,1	1,8	0,9
2014	3,1	2,1	1,0	0,8
2015	2,8	2,1	0,7	-0,4
2016	1,7	3,6	-1,8	-1,8
2017	2,3	1,8	0,5	-0,9
2018	2,8	2,7	0,1	-0,8
2019	3,5	2,2	1,3	0,2
2020	3,1	1,3	1,8	0,0
2021	2,4	2,8	-0,4	0,8
Gjennomsnitt 2011–2021	3,1	2,1	1,0	0,4

¹ Historiske tall 2011–2019. Anslag fra revidert nasjonalbudsjett 2021 for 2020–2021

² Realvekst i alderspensjon gjelder alderspensjon utover minstenivået og er justert for avvik mellom anslått og faktisk lønnsvekst i foregående år. Anslagene for 2021 gjelder for det gjennomførte trygdeoppgjøret, før Stortingets anmodningsvedtak om økt regulering. Med en årsvekst for alderspensjon under utbetaling i tråd med anmodningsvedtaket, anslås realveksten i alderspensjon til 1 prosent.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

3.4 Departementets vurdering og forslag

Departementet viser til at ulike elementer i folketrygdens alderspensjonssystem henger tett sammen etter innføringen av pensjonsreformen. Endringer i reglene for regulering av pensjoner under utbetaling fordrer derfor en helhetlig gjennomgang av regelverket. Det er blant annet behov for å vurdere hvordan forholdstall og delingstall skal fastsettes, for å sikre konsistens og fortsatt nøytralitet i uttakssystemet. I påvente av Pensjonsutvalgets utredning, er departementets forslag i dette høringsnotat begrenset til nødvendige endringer for å følge opp Stortingets vedtak om regulering fra 2022.

Departementet viser til at en viktig grunn til å velge lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent som reguleringsmetode for pensjon under utbetaling, framfor å regulere med det faktiske gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, var at denne måten å regulere på sikret nøytralitet og konsistens i uttakssystemet.

Nøytraliteten i pensjonssystemet sikres ved at forholds- og delingstall som gjenspeiler forventet gjenstående levetid ved uttakstidspunktet, og som med dagens reguleringsregler kan fastsettes uavhengig av anslag på framtidig lønns- og prisvekst. Når reguleringen skjer med et fratrekk på 0,75 prosent, er det et fast forhold mellom verdien av pensjon under opptjening, som reguleres med lønnsveksten, og pensjon under utbetaling. Med nøytrale uttaksregler er nåverdien av de samlede pensjonsutbetalingene over livsløpet dermed uavhengig av uttakstidspunkt.

Å regulere med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten betyr at realverdien av løpende pensjoner vil øke med om lag halvparten av reallønnsveksten over tid. Dersom reallønnsveksten er lik 1,5 prosent, som er utgangspunktet for størrelsen på fratrekksfaktoren i dagens system, vil regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst som nevnt gi samme resultat over tid som å regulere med et fratrekk på 0,75 prosent.

Når reguleringen av pensjon under utbetaling legges om til gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, vil det i enkelte år kunne oppstå et avvik mellom faktisk regulering av pensjon under utbetaling, og den reguleringen av pensjon under utbetaling som er forutsatt i fastsettingen av forholds- og delingstall. Når det nå ikke gjøres endringer i regelverket for fastsetting av forholds- og delingstall, vil dette dermed gi en inkonsistens i pensjonssystemet dersom reallønnsveksten avviker fra 1,5 prosent. Det medfører at pensjonsutbetalingene for den enkelte over livsløpet kan bli større eller mindre enn pensjonsbeholdningen. Det åpner samtidig opp for at den enkelte kan oppnå en gevinst ved å starte eller stoppe pensjonsuttaket på strategisk valgte tidspunkter.

Dersom reallønnsveksten over tid er høyere enn 1,5 prosent, vil løpende pensjoner få en svakere regulering enn det som er lagt til grunn når delingstallene beregnes, og pensjonsbeholdningen vil ikke være "brukt opp" over forventet gjenstående levetid. Dersom reallønnsveksten over tid er lavere enn 1,5 prosent, vil løpende pensjoner få en sterkere regulering enn det som er lagt til grunn når delingstallene beregnes, og pensjonsbeholdningen vil være "brukt opp" før forventet gjenstående levetid.

Svært høy eller lav reallønnsvekst over en lang periode er mindre sannsynlig enn at dette skjer over noen få år. Ved stans i uttak av pensjon vil den løpende pensjonen omregnes til

en pensjonsbeholdning ved å multiplisere med delingstallet på stopptidspunktet, jf. folketrygdloven § 20-16. Deretter reguleres pensjonsholdningen med lønnsveksten inntil pensjonen tas ut på nytt, og ny årlig pensjon beregnes ved å dividere den oppregulerte pensjonsbeholdningen med delingstallet på nytt uttakstidspunkt. Forskjellen på delingstallet på tidspunktene for stopp og nytt uttak reflekterer forskjellen i forventet gjenstående levetid ved de to tidspunktene og forutsetningen om regulering av pensjonen som ligger i delingstallene. Dette åpner en gevinstmulighet for dem som venter en høy eller lav reallønnsvekst i enkeltår.

Gevinsten ved å tilpasse seg kortvarige utslag i reallønnsveksten begrenses imidlertid av at det etter folketrygdloven § 19-14 syvende ledd og § 20-18 syvende ledd i reguleringen skal tas hensyn til når på året pensjonen er tatt ut eller pensjonsgraden er endret. For å få full glede av å tilpasse seg en lav reallønnsvekst, må pensjonen tas ut minst tolv måneder før reguleringen, og dersom pensjonen tas ut én måned før reguleringen, blir gevinsten bare en tolvdel.

Jo lenger før reguleringstidspunktet det er, jo vanskeligere er det også å ha en sikker oppfatning om hva den framtidige reallønnsveksten vil bli. Etter departementets oppfatning taler det at pensjonen må tas ut relativt lenge før reguleringen gjennomføres for at effekten av å strategisk tilpasse uttaket på bakgrunn av en forventet høy eller lav reallønnsvekst skal bli stor, for å avvente Pensjonsutvalgets utredning før det eventuelt gjøres endringer i regelverket for fastsetting av forholdstall og delingstall, selv om dette resulterer i at pensjonssystemet i en periode ikke vil ha nøytrale og konsistente uttaksregler. I lovforslaget er det presisert at regulering i samsvar med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent inngår i beregningen av forholdstall og delingstall. Det innebærer at forholdstall og delingstall vil fastsettes på samme måte som i dag. Det vises til lovforslaget i folketrygdloven § 19-7 andre ledd tredje punktum og § 20-13 andre ledd tredje punktum.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet nødvendige endringer for å kunne gjennomføre regulering av pensjoner under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten fra 2022. Departementet foreslår å videreføre de samme prinsippene som lå til grunn ved den tekniske gjennomføringen av trygdeoppgjøret 2021.

Prisveksten vil, som nevnt, ikke være kjent ved reguleringstidspunktet. Det siste offisielle prisvekstanslaget før reguleringen normalt gjennomføres, framgår av revidert nasjonalbudsjett (RNB). Det vil derfor være naturlig at det er prisvekstanslaget, det vil si anslått vekst i konsumprisene, fra RNB som legges til grunn for årets prisvekst. Det vil videre være naturlig å korrigere for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst fra året før. For prisvekst vil det kun være nødvendig å korrigere for ett år tilbake i tid, fordi prisveksten for foregående år fastsettes med endelig virkning i begynnelsen av etterfølgende år. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret fastsettes av Statistisk sentralbyrå (SSB).

For reguleringen i 2022 foreslår departementet at det ikke skal korrigeres for avvik i prisveksten for 2021 ettersom en høyere eller lavere prisvekst for 2021 enn anslaget på 2,8 prosent, trolig ikke ville endret reguleringen for 2021. Det vises til kapittel 2 hvor det går

fram at reguleringen av pensjoner under utbetaling i 2021 skal reguleres slik at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Det er kun dersom prisveksten for 2021 blir lavere enn 2,4 prosent at reguleringen av pensjoner under utbetaling i 2021 hadde blitt påvirket av prisveksten. Av forenklingshensyn foreslår departementet at det ses bort fra dette og at det ikke skal korrigeres for et eventuelt avvik i prisveksten for 2021.

Lønnsveksten som skal benyttes, framkommer i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden. I pensjonssammenheng er lønnsveksten ensbetydende med veksten i grunnbeløpet. Denne forståelsen videreføres. Det innebærer at lønnsveksten er forventet lønnsvekst i reguleringsåret, justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst de siste to årene. Forventet lønnsvekst i reguleringsåret settes lik anslaget for gjennomsnittlig årslønnsvekst fra RNB. Faktisk lønnsvekst de siste to år er i dag satt lik årslønnsvekst for lønnstakere under ett, som framkommer i de årlige rapportene fra TBU. Faktisk lønnsutvikling er tall for årslønnsvekst ifølge nasjonalregnskapet som SSB publiserer. TBU refererer disse tallene med tydelig angivelse av nasjonalregnskapet som kilde. Departementet foreslår derfor at TBU ikke angis som kilde i § 2 tredje ledd i forskriften. I likhet med at SSB angis som kilde for korrigerings av prisveksten, mener departementet at kilden for korrigerings av lønnsvekst bør være nasjonalregnskapet fra SSB.

Departementet legger til grunn at ny reguleringsmetode skal omfatte de ordningene som i dag reguleres med lønnsveksten med et fratrekk på 0,75 prosent, jf. kapittel 5 i høringsnotatet.

Departementet foreslår på denne bakgrunnen å endre folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd, slik at regulering av pensjon under utbetaling reguleres i samsvar med gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Departementet foreslår videre at prisveksten som skal inngå i regulering av pensjoner defineres og fastsettes i forskrift, på samme måte som at lønnsveksten som benyttes i reguleringen, framkommer i forskrift.

Det vises til lovforslaget i folketrygdloven § 19-14 andre og sjette ledd og § 20-18 andre og sjette ledd, samt overgangsbestemmelsen i lovforslaget del XIII nr. 2.

Det vises videre til forslaget til endring av forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden § 8-3 andre ledd og § 8-4 første og andre ledd og endring av forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden § 2 tredje ledd og ny § 4.

4 Regulering av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjonsnivå og vilkår for tidliguttak

4.1 Innledning

Departementet foreslår endringer i folketrygdens bestemmelser om regulering av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon, og endringer i folketrygdens bestemmelser om vilkår for uttak av pensjon før 67 år. Forslagene er en konsekvens av at pensjon under utbetaling fra 2022 skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, jf. kapittel 3 i høringsnotatet.

Med pensjonsreformen ble det innført nøytralt fleksibelt uttak av alderspensjon fra folketrygden fra 62 år. Nøytraliteten i uttaket sikres ved forholdstall og delingstall som gjenspeiler forventet gjestående levetid fra uttakstidspunktet. I fastsettingen av forholdstall og delingstall tas det hensyn til at pensjonen etter uttak reguleres på samme måte som pensjon under opptjening (med lønnsveksten), men fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent. At det er et fast forhold mellom regulering av pensjon under opptjening og pensjon under utbetaling, gjør at forholdstall og delingstall i dag kan fastsettes uten å måtte gjøre antakelser om framtidig lønnsvekst.

Forholdstall og delingstall benyttes også i reguleringen av minstenivåene i folketrygden. Minstenivåene gjelder for det enkelte årskull ved pensjonsuttak ved 67 år. Ved uttak av pensjon før 67 år, gjøres det en vurdering av om vilkåret om at årlig pensjon ved 67 år minst skal tilsvare minstepensjonsnivå/garantipensjonsnivået (for enslige) ved 67 år, er oppfylt. Vilkårsprøvingen gjennomføres ved å framskrive årlig pensjonsnivå og minstenivået fra uttakstidspunktet til 67 år. I og med at effekten av levealdersjusteringen ved 67 år er kjent for alle som kan ta ut pensjon, er forholdet mellom regulering av pensjon under utbetaling og regulering av minstenivåene kjent på uttakstidspunktet. Dette innebærer at også vilkårsprøvingen i dag kan gjennomføres uten å måtte gjøre anslag på hva lønnsveksten blir framover.

Ved overgang til at pensjon under utbetaling skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, endres dette. Uten andre endringer i regelverket, vil en måtte anslå lønns- og prisveksten framover for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt.

Det må forventes at pris og lønn ikke utvikler seg som på forhånd anslått. Avvik mellom anslått og faktisk reallønnsvekst (lønnsvekst korrigert for prisvekst) medfører at en på feilaktig grunnlag vil kunne nekte adgang til tidliguttak for personer som burde ha slik rett, eller tillate tidliguttak for personer som ikke burde ha fått adgang til dette. Vilkårsprøvingen vil dermed kunne bli lite pålitelig. Dersom reallønnsveksten blir lavere enn det som er forutsatt i fastsettingen av forholdstall og delingstall, vil det føre til at pensjonen etter uttak faller under minste pensjonsnivå/garantipensjonsnivået og det må utbetales tillegg til alderspensjonen.

Endring av reglene for regulering av alderspensjon under utbetaling fordrer en helhetlig gjennomgang av pensjonssystemet for å sikre fortsatt konsistens og nøytralitet i

uttakssystemet. Dette er sentralt for å opprettholde arbeidsinsentivene og bærekraften i pensjonssystemet. Pensjonsutvalget skal som en del av sitt mandat vurdere helheten i folketrygdens alderspensjonssystem, som følge av endret regulering av pensjon under utbetaling, jf. punkt 1.3. Forslagene i høringsnotatet er av den grunn begrenset til det som er nødvendig for å avklare den praktiske gjennomføringen av regulering av minstenivåene og vilkårsprøvingen fra 2022.

I punkt 4.2 redegjøres det for gjeldende regler for regulering av minstenivåer og vilkår for tidliguttak. I punkt 4.3 redegjøres det for hvordan effekten av levealdersjusteringen har påvirket reguleringen av minstenivåene fra innføringen av pensjonsreformen i 2011 og fram til i dag, og det gis prognoser for videre utvikling. I punkt 4.4 foreslår departementet at minstenivåene fra 2022 skal reguleres på samme måte som pensjon under utbetaling, det vil si med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. Det bes om høringsinstansenes innspill til alternative måter å regulere minstenivåene og gjennomføre vilkårsprøvingen på.

4.2 Gjeldende rett

4.2.1 Regulering av minste pensjonsnivå og garantipensjonsnivået

Folketrygdloven kapittel 19, jf. kapittel 3, gir regler om alderspensjon til personer født til og med 1962. Folketrygdloven kapittel 20 gjelder alderspensjon til personer født fra og med 1954. Personer som er født i årene 1954–1962 får alderspensjonen beregnet etter både kapittel 19 og 20, slik at personer født i 1954 får ni tideler av pensjonen beregnet etter kapittel 19 og én tidel beregnet etter kapittel 20. Andelen beregnet etter kapittel 20 er gradvis økende for etterfølgende årskull til 1962-kullet som får én tidel av pensjonen beregnet etter kapittel 19 og ni tideler beregnet etter kapittel 20.

I henhold til folketrygdloven § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd skal satsene for henholdsvis minste pensjonsnivå og garantipensjon reguleres i samsvar med lønnsveksten og deretter justeres for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret. Satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon skal likevel ikke reguleres lavere enn pensjon (over minstenivået) under utbetaling. Dersom effekten av levealdersjusteringen er høyere enn 0,75 prosent, skal minstenivåene altså reguleres som pensjon under utbetaling.

Forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden kapittel 7 presiserer reguleringen av satsene for minste pensjonsnivå/garantipensjon. Det framgår at justeringen for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer skal gjennomføres ved å multiplisere med forholdet mellom forholdstallet for 67-åringer i året før reguleringsåret og forholdstallet for 67-åringer i reguleringsåret. Fra 2030, når 1963-kullet fyller 67 år, benyttes i stedet det tilvarende forholdet mellom delingstall.

Det følger av dette at dersom forholdet mellom forholdstallet for 67-åringer i året før reguleringsåret og forholdstallet for 67-åringer i reguleringsåret (fra 2030 forholdet mellom tilsvarende delingstall) er lavere enn 0,9925, som tilsvarer fratrekket på 0,75

prosent i reguleringen av pensjon under utbetaling, skal minstesatsene reguleres likt som pensjon under utbetaling.

4.2.2 Vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år

I henhold til folketrygdloven § 19-11 er det et vilkår for uttak av pensjon før 67 år at summen av grunnpensjon, tilleggspensjon og pensjonstillegg når vedkommende fyller 67 år, minst tilsvarer minste pensjonsnivå (særskilt sats for enslige), med full trygdetid, når vedkommende fyller 67 år. Tilsvarende er det et vilkår for å ta ut alderspensjon opptjent etter folketrygdloven kapittel 20 før fylte 67 år, at summen av inntektpensjon og garantipensjon minst må tilsvare garantipensjonsnivået (høy sats) med full trygdetid når vedkommende fyller 67 år.

For å avgjøre om vilkåret for tidliguttak er oppfylt, framskrives pensjonen fra uttakstidspunktet til 67 år og sammenholdes med minste pensjonsnivå og/eller garantipensjonsnivået framskrevet fra uttakstidspunktet til 67 år, jf. folketrygdloven § 19-9 andre ledd og § 20-11 andre ledd. For personer født i 1954–1962, jf. punkt 4.2.1, beregnes minstenivået som forholdsmessige andeler av satsen for minste pensjonsnivå etter kapittel 19 og garantipensjons-satsen etter kapittel 20, og samlet pensjonen opptjent etter kapittel 19 og 20 legges til grunn ved vurderingen av om vilkåret for uttak av alderspensjon før 67 år er oppfylt.

Det følger av § 19-11 tredje ledd og § 20-15 tredje ledd at dersom vedkommende mottar avtalefestet pensjon med statstilskott, skal den delen som er livsvarig og gjenstand for regulering medregnes i grunnlaget for vurderingen av om vilkåret er oppfylt.

Personer som i utgangspunktet mottar pensjon litt over minstenivået, vil over tid kunne falle under dette nivået. I slike tilfeller vil det bli lagt til et tillegg som sikrer at utbetalt alderspensjon aldri blir lavere enn minste pensjonsnivå eller garantipensjonsnivået, jf. § 19-14 femte ledd og § 20-18 femte ledd.

4.3 Regulering av minstenivåene etter pensjonsreformen

I forarbeidene til ny alderspensjon i folketrygdloven, jf. Ot.prp. nr. 37 (2008–2009), ble det lagt til grunn at minstenivåene i folketrygdens alderspensjon normalt ville bli regulert bedre enn pensjon over minstenivået under utbetaling. Det ble samtidig vist til at perioder med sterk vekst i levealderen ville kunne medføre en svakere regulering av minstenivåene enn av pensjon over minstenivået under utbetaling. Det ble derfor gitt en garanti om at minste pensjonsnivå og garantipensjonen ikke skulle reguleres svakere enn lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent, det vil si at minstenivåene skal reguleres minst like godt som pensjon (over minstenivået) under utbetaling.

I perioden rundt innføringen av pensjonsreformen var levealdersveksten så sterk at garantibestemmelsen nettopp ville ha vært effektiv dersom det ikke hadde blitt besluttet å fase levealdersjusteringen gradvis inn, jf. punkt 1.2. Gradvis innfasing av levealdersjusteringen medførte at de første årskullene som tok ut alderspensjon fra folketrygden etter pensjonsreformen ble skjermet fra den fulle effekten av levealdersutviklingen. Den

gradvise innfasingen av levealderjusteringen hadde også betydning for reguleringen av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon. Så lenge effekten av levealderjusteringen i reguleringen av minstenivåene beregnes som forholdet mellom forholdstall, vil reguleringen av minstenivåene kunne avvike fra det som følger av levealderutviklingen. Fra 2030, når 1963-kullet fyller 67 år, skal forholdet mellom delingstall benyttes i reguleringen av minstenivåene, og reguleringsregelen vil virke som opprinnelig forutsatt.

Tabell 4.1 viser effekten av levealderjusteringen som inngår i reguleringen av minstenivåene. På grunn av den gradvise innfasingen av levealderjusteringen har faktoren som minste pensjonsnivå og garantipensjonsnivået skal justeres med etter oppregulering med lønnsveksten, vært høyere fra 2011 enn det levealderutviklingen skulle tilsi. Ettersom den gradvise innfasingen av levealderjusteringen fases ut, vil den faktiske levealderutviklingen få gradvis større betydning i fastsetting av forholdstallene og dermed også for regulering av minstenivåene.

Pensjon over minstenivået under utbetaling reguleres med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Målt i G, betyr dette det samme som å multiplisere med en faktor på 0,9925. Forholdet mellom forholdstallet for 67-åringer i året før reguleringsåret og forholdstallet for 67-åringer i reguleringsåret, og fra 2030 forholdet mellom delingstallet for 67-åringer i året før reguleringsåret og delingstallet for 67-åringer i reguleringsåret, gir tilsvarende faktorer som kommer til fratrekk i reguleringen av minstenivåene etter oppregulering med lønnsveksten. Faktorer høyere enn 0,9925 indikerer bedre regulering av minstenivåene enn av pensjon (over minstenivået) under utbetaling, mens faktorer lavere enn 0,9925 indikerer at effekten av levealderjusteringen er så sterkt at garanti-bestemmelsen om at minstenivåene ikke skal reguleres svakere enn pensjon (over minstenivået) under utbetaling, vil være effektiv.

Tabellen viser også hvordan effekten av levealderjusteringen ville ha vært dersom levealderjusteringen *ikke* hadde blitt faset inn gradvis. Det framgår at faktorene som følger av forholdet mellom de relevante forholdstallene i så fall ville ha gitt en svakere regulering av minste pensjonsnivå og garantipensjonsnivået enn regulering av pensjon under utbetaling i alle årene fra innføringen av pensjonsreformen i 2011 til og med 2020, og marginalt bedre enn pensjon under utbetaling i 2021. Det vil si at dersom levealderjusteringen hadde blitt innført som opprinnelig forutsatt, ville garantibestemmelsen om at minstenivåene ikke skal reguleres dårligere enn pensjon under utbetaling ha vært effektiv, og minstenivåene ville ha blitt regulert likt som pensjon under utbetaling, i ti av de elleve årene som har gått siden innføringen av pensjonsreformen.

Framover vil den faktiske levealderutviklingen få gradvis større betydning i reguleringen av minstenivåene. Prognoser for forholdstall og delingstall viser at effekten av levealderjusteringen forventes å gi en bedre regulering av minstenivåene enn av pensjon under utbetaling med dagens regler i 2022 og 2023, og marginalt bedre i 2024.

Fordi det ikke utarbeides prognoser for lønns- og prisvekst langt fram i tid, er det vanskelig å gjøre tilsvarende sammenlikning med pensjon under utbetaling regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. I mangel på prognoser for lønns- og prisvekst

tilstrekkelig langt fram i tid, er det naturlig å legge til grunn i sammenlikningen at regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten vil gi samme resultat som regulering med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent, ikke bare over tid, men også i det enkelte år.

Tabell 4.1 Effekten av levealdersjusteringen ved 67 år for årskull født 1944–1970 – effekten av gradvis innfasing av levealdersjusteringen

Årskull	67 år i	Forholdstall/ delingstall	Effekt av levealders- justering	Prosentvis avvik fra regulering som pensjon under utbetaling	Forholdstall/ delingstall uten gradvis innfasing	Effekt av levealders- justering uten gradvis innfasing	Prosentvis avvik fra regulering som pensjon under utbetaling
1943	2010	1,000			1,000		
1944	2011	1,005	0,9950	0,25	1,010	0,9902	-0,23
1945	2012	1,010	0,9950	0,26	1,021	0,9888	-0,37
1946	2013	1,015	0,9951	0,26	1,031	0,9902	-0,23
1947	2014	1,020	0,9951	0,26	1,041	0,9906	-0,19
1948	2015	1,025	0,9951	0,26	1,051	0,9910	-0,15
1949	2016	1,030	0,9951	0,27	1,062	0,9892	-0,33
1950	2017	1,036	0,9942	0,17	1,072	0,9912	-0,13
1951	2018	1,042	0,9942	0,18	1,082	0,9904	-0,22
1952	2019	1,049	0,9933	0,08	1,092	0,9904	-0,21
1953	2020	1,055	0,9943	0,18	1,101	0,9921	-0,04
1954	2021	1,062	0,9934	0,09	1,109	0,9927	0,02
1955	2022	1,068	0,9944	0,19	1,117	0,9929	0,04
1956	2023	1,075	0,9935	0,10	1,125	0,9932	0,07
1957	2024	1,083	0,9926	0,01	1,134	0,9922	-0,03
1958	2025	1,091	0,9927	0,02	1,143	0,9923	-0,02
1959	2026	1,099	0,9927	0,02	1,151	0,9927	0,02
1960	2027	1,108	0,9919	-0,06	1,160	0,9923	-0,02
1961	2028	1,116	0,9928	0,03	1,168	0,9927	0,02
1962	2029	1,125	0,9920	-0,05	1,178	0,9918	-0,07
1963	2030	16,30	0,9914	-0,11	16,30	0,9914	-0,11
1964	2031	16,43	0,9921	-0,04	16,43	0,9921	-0,04
1965	2032	16,56	0,9921	-0,04	16,56	0,9921	-0,04
1966	2033	16,70	0,9916	-0,09	16,70	0,9916	-0,09
1967	2034	16,84	0,9917	-0,08	16,84	0,9917	-0,08
1968	2035	16,97	0,9923	-0,02	16,97	0,9923	-0,02
1969	2036	17,11	0,9918	-0,07	17,11	0,9918	-0,07
1970	2037	17,23	0,9930	0,05	17,23	0,9930	0,05

Ved overgang til å benytte forholdet mellom delingstall fra 2030, som normalt vil gi en sterkere levealdersjustering enn forholdstall, forventes effekten av levealdersjusteringen i reguleringen av minstenivåene igjen å være sterkere enn fratrekksfaktoren i gjeldende regulering av pensjon under utbetaling.

Det må også tas i betraktning at forholds- og delingstall for årskull født fra og med 1961-kullet ikke er endelig fastsatt. I og med at forholdstall og delingstall beregnes ut fra gjennomsnittet av observerte dødelighetsrater for eldre årskull de siste ti årene forut for fastsettingstidspunktet, og forholds- og delingstall fastsettes med endelig virkning det året et årskull fyller 61 år, vil prognoser for framtidige forholdstall og delingstall imidlertid bli mer og mer sikre jo mer en nærmer seg tidspunktet for fastsetting av forholdstall og/eller delingstall for et gitt årskull. For 1961-kullet, som vil få fastsatt et sett av forholds- og delingstall i 2022, gjenstår det eksempelvis bare å observere dødelighetsratene i 2021 før hele grunnlaget for fastsettingen er kjent.

Lenger fram i tid er det betydelig større usikkerhet forbundet med anslagene for forholdstall og delingstall, og dermed for fratrekksfaktoren som skal benyttes i reguleringen av minstenivåene. En gjennomgang av tidligere prognoser for levealdersutviklingen viser at levealdersutviklingen gjennomgående har blitt sterkere enn antatt. En sammenlikning av økningen i delingstallet ved 67 år fra 1943-kullet til 1983-kullet over tid viser at delingstallene har blitt oppjustert en rekke ganger som følge av oppdaterte forutsetninger om levealdersutviklingen. De nyeste prognosene viser at delingstallet øker med 40,8 prosent mellom disse årskullene, mens den tilsvarende veksten i Pensjonskommisjonenes rapport, jf. NOU 2004: 1, var på 22,7 prosent.

4.4 Departementets vurdering og forslag

Departementet viser til at de ulike delene av folketrygdens alderspensjonssystem etter pensjonsreformen henger tett sammen. Endringer i reglene for regulering av alderspensjon under utbetaling fordrer en gjennomgang av regelverket for fastsetting av forholdstall og delingstall, for å sikre konsistens og fortsatt nøytralitet i uttakssystemet. Dette er sentralt for å opprettholde arbeidsinsentivene og bærekraften i pensjonssystemet. Departementet viser til at dette er spørsmål som Pensjonsutvalget vil vurdere som en del av sin utredning.

På kort sikt må en ta stilling til hvilken betydning endret regulering av pensjon under utbetaling fra 2022 skal ha for vurderingen av muligheten til å ta ut pensjon før 67 år. Den ubetingede retten til å ta ut alderspensjon fra folketrygden gjelder først fra 67 år. For å kunne ta ut pensjon før 67 år må pensjonen, framskrevet fra uttakstidspunktet til 67 år, minst utgjøre minstenivået som vil gjelde for vedkommende ved 67 år.

Dersom man ikke gjør andre endringer i regelverket, risikerer man å nekte personer å ta ut alderspensjon tidlig som burde ha fått adgang, eller tillate tidliguttak for personer som ikke burde få adgang, avhengig av hva den faktiske reguleringen av løpende pensjoner blir, sammenliknet med det som har ligget til grunn for framskrivningen av pensjonsnivået fra uttakstidspunktet til 67 år. Til personer som feilaktig har fått adgang til tidliguttak,

ville det måtte betales ut tillegg som sikrer at pensjonsnivået tilsvarer minstenivået. Dette vil kunne gi økte utgifter for folketrygden.

Departementet har vurdert flere alternativer som kan være aktuelle for å sikre at vilkår for tidliguttak oppfylles, selv etter at man går over til å regulere pensjoner under utbetaling med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, og det dermed er usikkerhet beheftet med framskrivningen av pensjonsnivået fra uttakstidspunktet til 67 år.

Et alternativ kan være å beregne en margin ved uttak som en ekstra sikkerhet for at pensjonsnivået etter uttak ikke faller under minstenivået. Dette vil i seg selv medføre at færre vil oppfylle vilkår for tidliguttak. Dersom man bommer på anslaget som ligger til grunn for framskrivningen, slik at regulering av alderspensjon under utbetaling med lønns- og prisvekst gir en høyere regulering enn forutsatt, vil dette videre ramme tidliguttak for personer som burde ha adgang til det i enda sterkere grad. Det ville heller fortsatt ikke sikre at personer som ikke bør få adgang til tidliguttak, likevel får det. Dette vil være tilfellet dersom reguleringen av alderspensjon under utbetaling med lønns- og prisveksten gir en lavere regulering enn forutsatt, og marginen som er fastsatt ikke er tilstrekkelig til å dekke differansen mellom regulering av pensjonen under utbetaling og minstenivået ved 67 år. I praksis ville en på kort sikt måtte regne med til dels store avvik mellom den faktiske reallønnsutviklingen fram til 67 år, og reguleringen som ligger innbakt i forholdstallene og delingstallene.

Uheldige insentivvirkninger kan oppstå dersom prognoser for lønns- og prisveksten framover legger til rette for å kunne hente ut en økonomisk gevinst ved å stoppe eller starte uttaket av alderspensjon på strategisk valgte tidspunkter. Departementet viser til at fleksibiliteten i alderspensjonssystemet åpner for å endre pensjonsgraden når det har gått ett år fra uttakstidspunktet, jf. folketrygdloven § 19-10 fjerde ledd og § 20-14 fjerde ledd. Det er likevel mulig når som helst å ta ut full pensjon eller å stanse pensjonen helt.

For å begrense muligheten til strategiske tilpasninger i pensjonsuttaket, kunne en vurdere å fastsette ytterligere begrensninger i muligheten til å starte og stanse uttak av pensjon. Departementet antar imidlertid at dette kan oppleves å gripe inn i den enkeltes mulighet til å tilpasse pensjonsuttaket ut fra individuelle preferanser, noe som var en sentral del av den valgfriheten som ble innført med pensjonsreformen. De begrensningene som gjelder i dag, er i hovedsak satt av administrative hensyn. Et annet alternativ kan være å omregne forholdstall og delingstall etter første gangs fastsettelse, for å inkludere ny informasjon om utvikling i levealder eller endrede beregningsforutsetninger i fastsettingen.

Departementet viser til at delingstall som benyttes til å levealdersjustere og justere for uttaksalder i det svenske inntekstpensjonssystemet, fastsettes foreløpig når et årskull fyller 61 år, og endelig først når årskullet fyller 65 år. En tilsvarende løsning i det norske alderspensjonssystemet ville imidlertid medføre at den fulle effekten av å ta ut pensjon versus å utsette uttaket, ikke lenger ville være kjent før ethvert mulig uttakstidspunkt.

Departementet antar at konsekvensene av eventuelle strategiske tilpasninger med hensyn til endringer i uttaksgrad er relativt begrensede på kort sikt. Departementet legger videre til grunn at Pensjonsutvalget vil vurdere helheten i pensjonssystemet som en del av sin utredning. Departementet foreslår derfor ikke endringer i reglene for fastsetting av

forholdstall og delingstall eller i reglene for fleksibelt uttak av alderspensjon i denne høringen. I lovforslaget er det presisert at lønnsvekst med deretter fratrekk av 0,75 prosent inngår i beregningen av forholdstall og delingstall. Det vises til lovforslaget i folketrygdloven § 19-7 andre ledd tredje punktum og § 20-13 andre ledd tredje punktum.

Departementet viser til at det som en følge av dette vil innebære en betydelig forenkling av regelverket dersom minstenivåene i folketrygden ble regulert på samme måte som pensjon over minstenivået under utbetaling. Det ville innebære at det ved uttak av pensjon før 67 år, ikke lenger ville være behov for å framskrive pensjonen og minstenivået for å avgjøre om vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år er oppfylt. I punkt 4.3 vises det til at regulering av minstenivåene med lønnsvekst justert for effekten av levealdersjusteringen i mange tilfeller medfører at garantibestemmelsen om at minstenivåene ikke skal reguleres dårligere enn pensjon (over minstenivået) under utbetaling, vil være effektiv. Dette ville ha vært tilfellet dersom levealdersjusteringen ikke hadde blitt faset gradvis inn i de fleste årene etter pensjonsreformen, og prognoser tilsier at det vil være tilfellet ved overgang til at det er forholdet mellom delingstallene som skal benyttes i reguleringen av minstenivåene. Det er derfor grunn til å tro at å regulere minstenivåene likt som pensjon over minstenivået under utbetaling (over tid) ikke vil føre til en dårligere regulering av minstenivåene enn etter dagens regelverk. Departementet vurderer også at dette alternativet er mindre inngripende enn å fastsette en margin ved tidliguttak eller å begrense adgangen til fritt å kunne starte eller stanse pensjonsuttaket.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å regulere satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon fra 2022 med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, det vil si på samme måte som pensjon over minstenivået under utbetaling. Departementet legger i denne sammenhengen vekt på at Pensjonsutvalget skal vurdere den praktiske gjennomføringen av regulering av pensjoner under utbetaling, og vurdere om endret regulering av pensjon under utbetaling skal ha konsekvenser for fastsetting av forholdstall og delingstall og om dette skal ha betydning for regulering av satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon. Forslagene i høringsnotatet er derfor begrenset til det som er nødvendig for å avklare reguleringen av minstenivåene og gjennomføre vilkårsprøvingen fra 2022. Departementet ber om høringsinstansenes innspill til alternative måter å regulere minstenivåene og gjennomføre vilkårsprøvingen fra 2022 på.

Departementet viser til at den delen av avtalefestet pensjon (AFP) i privat sektor som er livsvarig og gjenstand for regulering, medregnes i grunnlaget for vurderingen av om vilkår for tidliguttak er oppfylt. I dag reguleres den livsvarige delen av AFP på samme måte som alderspensjon fra folketrygden. Departementet viser til at det er opp til tariffavtalepartene å vurdere om endret regulering av alderspensjon under utbetaling fra folketrygden skal følges opp med tilsvarende endringer i regulering av AFP, jf. kapittel 5 i høringsnotatet. Departementet legger imidlertid til grunn at den livsvarige delen av privat AFP uansett hva tariffavtalepartene kommer til, fortsatt skal kunne inkluderes i grunnlaget for vurderingen av om vilkår for uttak av pensjon før 67 år er oppfylt.

Departementet foreslår å regulere satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon fra 2022 med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Det vises til forslaget til endringer i folketrygdloven § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd.

Departementet foreslår å oppheve kapittel 7 i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden om beregning av effekten av levealdersjustering ved regulering av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon.

Som følge av at det med endret regulering av minstenivåene ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, foreslås det endringer i folketrygdloven § 19-9 andre ledd, § 19-11 første og andre ledd, § 20-11 andre ledd og § 20-15 første og andre ledd.

Endringen i § 19-11 andre ledd og § 20-15 andre ledd er ikke ment å si noe om hvilket forholdstall eller delingstall som restpensjonen eller restbeholdningen skal deles på. Det aktuelle forholdstallet eller delingstallet som skal benyttes, er forholdstallet eller delingstallet på uttakstidspunktet, jf. § 19-10 og § 20-14.

Som følge av at dagens regulering av pensjon under utbetaling fortsatt skal inngå som en faktor i fastsetting av forholdstall og delingstall, foreslås det endringer i folketrygdloven § 19-7 andre ledd og § 20-13 andre ledd.

5 Regulering av alderspensjon under utbetaling fra andre pensjonsordninger

5.1 Innledning

Hovedreglene om regulering av alderspensjon fra folketrygden under utbetaling følger av folketrygdloven §§ 19-14 andre ledd og 20-18 andre ledd. Gjeldende regel om regulering av alderspensjon under utbetaling er likelydende i begge lovbestemmelsene.

I samsvar med Stortingets pensjonsforlik i 2005 ble det i avtalen i tariffoppgjøret 2009 besluttet at alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skulle reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden. I tiden fram mot ikraftsettelsen av reformen ble ordningene som skulle omfattes av ny regulering utvidet til også å gjelde særlige tjenstepensjonsordninger som er opprettet for spesielle yrkesgrupper, samt AFP for ansatte både i privat og offentlig sektor. Dertil ble det innført ny regulering av ytelser fra yrkesskadetrygden av 1958 og krigspensjoneringen. I forbindelse med at det fra 2014 ble innført alderspensjon fra såkalte hybridpensjonsordninger, ble det åpnet opp for at det i regelverket til pensjonsordningen kunne bestemmes at alderspensjon under utbetaling skulle reguleres på samme måte som alderspensjon under utbetaling fra folketrygden.

Som tidligere nevnt, ble det i budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om statsbudsjettet for 2021 enighet om at alderspensjon under utbetaling fra folketrygden i 2021 skulle reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten dersom lønnstakerne var anslått å få positiv realvekst, og ikke lavere enn for lønnstakerne dersom realveksten for lønnstakerne var anslått å bli negativ. Videre fattet Stortinget vedtak om at det i forbindelse med trygdeoppgjøret for 2021 skulle legges inn en kompensasjon for trygdeoppgjøret 2020 tilsvarende differansen mellom dagjeldende reguleringsprinsipper og regulering som faktisk gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Dette ble fulgt opp i to forskrifter, jf. punkt 2.2.

Det ble besluttet at endringen i 2021 skulle omfatte alderspensjon fra folketrygden under utbetaling og ytelser fra lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger som reguleres med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent, herunder særaldersgrensepensjon og AFP til offentlig ansatte. Også alderspensjon etter lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, forskrift om pensjonsordning for sametingsrepresentanter, lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs, lov om pensjonstrygd for fiskere, lovene om krigspensjonering for militærpersoner og hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og lov av 1958 om yrkesskadetrygd ble omfattet.

Opprinnelig foreslo departementet at den særskilte reguleringen i 2021 skulle gjelde løpende alderspensjon fra folketrygden, satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon, pensjon under utbetaling fra offentlig tjenstepensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden og samordningsfradraget for utbetalt alderspensjon fra folketrygden. Dette var begrunnet med at offentlig tjenstepensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden er så tett integrert med alderspensjon fra folketrygden at

det ikke er mulig at utbetalingen av offentlig tjenstepensjon ikke påvirkes av særskilte regler for regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling. For å sikre at også personer som mottok offentlig tjenstepensjon skulle nyte godt av de særskilte reglene for regulering av alderspensjon fra folketrygden i 2021, og at denne merutbetalingen ikke skulle samordnes bort, ble det foreslått at den særskilte oppreguleringen for folketrygdens alderspensjon i 2021 også skulle gjøres gjeldende for offentlig tjenstepensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden. Selv om det ville være mulig å ikke ha sammenfallende reguleringsregler, var det likevel en vesentlig forenkling å ha sammenfallende regler.

På bakgrunn av innspill i høringsrunden om at det vil være svært krevende for leverandørene av offentlig tjenstepensjon om det skulle gis ulik regulering på ytelser som i dag har samme regulering, ble det besluttet at den endrede reguleringen skulle gjelde for alle ytelser fra offentlige tjenstepensjonsordning, ikke bare ytelser som ble samordnet med alderspensjon fra folketrygden.

I punkt 5.2 redegjøres det for gjeldende rett for regulering av alderspensjon fra andre pensjonsordninger. I punkt 5.3 framgår departementets vurdering og forslag.

5.2 Gjeldende rett

Gjeldende regler om regulering av alderspensjon under utbetaling i folketrygden følger av folketrygdloven §§ 19-14 andre ledd og 20-18 andre ledd. Det følger av reglene at pensjoner under utbetaling reguleres i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent.

Bakgrunnen for gjeldende reguleringsregler er det redegjort for i punkt 1.2.

Flere pensjonsordninger har samme reguleringsbestemmelser som folketrygden eller viser direkte til reguleringsbestemmelsen i folketrygdloven, og regulerer med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent.

De aktuelle lovene og lovbestemmelsene er:

- Lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs § 5 nr. 3 første ledd, § 28 nr. 1 tredje ledd, § 34 tredje ledd
- Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 42 andre og tredje ledd
- Midlertidig lov 29. juni 1951 nr. 34 om tillegg til lover av 13. desember 1946 om 1) Krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og 2) Krigspensjonering for militærpersoner del III
- Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere § 7
- Lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd § 57 andre ledd
- Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 39 andre og tredje ledd
- Lov 15. januar 1999 nr. 1 om pensjonsordning for ledsagere i utenrikstjenesten § 3 syvende ledd
- Lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor § 7 fjerde ledd
- Lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 4

- Lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer § 6-4 andre ledd, § 7-1 første og andre ledd, § 7-3 andre ledd
- Lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenstepensjon § 4-14 første ledd

5.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet viser til at pensjonssystemet er svært sammensatt og at de ulike elementene i det er tett sammenvevd. Regulering med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent er en teknisk implementering av Stortingets vedtak om at alderspensjon under utbetaling skal reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, og er antatt å gi de samme økonomiske effektene over tid. Det ble i forbindelse med pensjonsforliket i 2005 besluttet at alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skulle reguleres etter de samme reguleringsreglene som alderspensjon fra folketrygden. Tilsvarende reguleringsprinsipp ble innført for en rekke supplerende pensjonsordninger, med begrunnelse om at reguleringen skulle gjennomføres som i folketrygden.

Etter departementets syn er det et naturlig utgangspunkt at de ytelsene som har blitt regulert som i folketrygden, med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent, fortsatt bør reguleres som i folketrygden.

I forbindelse med den særskilte reguleringen som ble gjennomført i 2021, ble det som nevnt ovenfor lagt til grunn at den særskilte reguleringen skulle omfatte alderspensjon fra folketrygden under utbetaling, ytelser fra lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger som reguleres med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent, herunder særaldersgrensepensjon og AFP til offentlig ansatte, alderspensjon som gis etter lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, forskrift om pensjonsordning for sametingsrepresentanter, lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs, lov om pensjonstrygd for fiskere, lovene om krigspensjonering for militærpersoner og hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og lov av 1958 om yrkesskadetrygd.

Begrunnelsen for dette er at offentlig tjenstepensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden er så tett integrert med alderspensjon fra folketrygden at det ikke er mulig at utbetalingen av offentlig tjenstepensjon ikke påvirkes av særskilte regler for regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling. For å unngå kompliserende samspillseffekter mellom folketrygden og offentlig tjenstepensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden er det en klar fordel om reguleringsreglene er sammenfallende. Videre ble det i høringsinnspillene fra flere høringsinstanser pekt på at det ville være svært krevende for leverandørene av offentlig tjenstepensjon om det skulle gis ulik regulering på ytelser som i dag har samme regulering. Departementet viser videre til at det for øvrige pensjonsordninger er et moment at likhetshensyn taler for at ytelser fra ulike pensjonsordninger har lik regulering.

Departementet legger til grunn av de samme hensynene gjør seg gjeldende ved en permanent endring av reguleringsreglene i folketrygden fra regulering med lønnsvekst og et fratrekk på 0,75 prosent til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

Departementet foreslår derfor at omleggingen av reguleringsreglene får betydning for samtlige lov- og forskriftsfestede pensjonsordninger hvor pensjon under utbetaling i dag reguleres med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent.

Departementet viser til at det for kommunale pensjonsordninger, pensjonsordninger for helseforetak og AFP til ansatte i privat sektor følger av partenes tariffavtaler at ytelsene reguleres med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent. Departementet legger til grunn at partene i ordningene selv vil vurdere om reglene for regulering av alderspensjon fra folketrygden som foreslås her skal følges opp med tilsvarende endringer i de respektive ordningene. Dersom partene i AFP-ordningen i privat sektor kommer til at det skal gjennomføres en tilsvarende omlegging, krever dette også endring i lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor og i tilhørende forskrift om vilkår for statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor – ny ordning (AFP-tilskottsforskriften). Endringene det i så fall vil være behov for er synliggjort i høringsnotatet.

Når det gjelder privat tjenstepensjon, er det bare lov om tjenstepensjon som åpner for at pensjoner under utbetaling skal kunne reguleres med alminnelig lønnsvekst og deretter fratrekkes 0,75 prosent. I samråd med Finansdepartementet mener departementet det også for denne loven er naturlig å følge endringen som gjøres i folketrygden slik at det kan fastsettes i pensjonsplanen at foretaket årlig skal betale for regulering av pensjoner under utbetaling slik at reguleringen er i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Det vises her særlig til at de hensyn som er omtalt i Prop. 199 L (2012–2013), tilsier at reglene om årlig regulering i tjenstepensjonsloven også framover bør være tilpasset folketrygdens regler. Det vises til lovforslaget i lovbestemmelsene som er angitt i punkt 5.2 ovenfor.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

6.1 Endret regulering fra 2022

I Ot. prp. nr. 37 (2008–2009) ble det foreslått å operasjonalisere Stortingets vedtak å regulere pensjon under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, med å regulere med lønnsveksten fratrukket en fast faktor på 0,75. Fratrekksfaktoren på 0,75 prosent var forventet over tid å gi samme resultat som regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. Det vil si at det ble forutsatt at årlig reallønnsvekst over tid ville være 1,5 prosent og at en fratrekksfaktor på 0,75 prosent dermed ville gi en realvekst i utbetalt pensjon på om lag halvparten av reallønnsveksten. Et bredt flertall på Stortinget sluttet seg til forslaget.

Å regulere pensjoner under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, vil altså forventningsvis gi samme resultat som regulering med lønnsveksten fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent over tid. Endret regulering av pensjoner under utbetaling forventes derfor ikke å ha noen økonomiske konsekvenser på lang sikt.

Utgifter til alderspensjon i enkeltår vil imidlertid øke når reallønnsveksten er lavere enn 1,5 prosent, og reduseres når reallønnsveksten er høyere enn 1,5 prosent, sammenlignet med dagens regulering. Det betyr at pensjonsutgiftene blir tyngre å finansiere i perioder med svak økonomisk vekst, og lettere i perioder med høy vekst.

Departementet ber høringsinstansenes særskilt om innspill til alternative måter å regulere minstenivåene og gjennomføre vilkårsprøvingen fra 2022 på. Den reguleringen av minstenivåene som departementet har lagt til grunn i lovforslaget kan gi en liten innsparing som følge av at regulering av minstenivåer med lønnsvekst fratrukket effekten av levealdersjusteringen i enkelte år ville kunne ha gitt en gunstigere regulering av minstenivåene enn regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. En eventuell innsparing vil avhenge av levealdersutviklingen og av lønns- og prisutviklingen framover. Selv om reallønnsveksten på lang sikt forventes å være 1,5 prosent og effekten av levealdersjusteringen framover forventes å være så sterk at den resulterer i en regulering av minstenivåene som ligger på eller nært opp til reguleringen av pensjon over minstenivået under utbetaling, vil det i enkeltår kunne oppstå avvik fra dette. I mangel på prognoser for årlig lønns- og prisvekst tilstrekkelig langt fram i tid, er det vanskelig å anslå den økonomiske effekten av forslaget.

I referansesystemet for skatt oppjusteres maksimalt pensjonsskattefradrag og innslagspunkt for nedtrapping trinn 1 av fradraget i takt med anslått vekst i minstenivåene. Dersom reguleringen av minstenivåene blir noe lavere, kan det derfor også bli en viss innsparing i skattesystemet.

Endret regulering vil ha administrative konsekvenser for NAV og de andre pensjonsleverandørene som omfattes av forslaget. Endringene vil kreve at det foretas systemendringer hos NAV utover endringene som gjøres i forbindelse med reguleringen i 2021. De administrative kostnadene for NAV er grovt estimert til 1 millioner kroner i 2022. Vi ber om høringsinstansenes vurdering av de administrative konsekvensene.

Forslagene antas ikke å ha likestillingsmessige konsekvenser.

6.2 Økt regulering for 2021

Trygdeoppgjøret for 2021 ble gjennomført ved at alderspensjon under utbetaling fikk en øking på 4,99 prosent fra 1. mai 2021, dette gir en årsvekst på 3,58 prosent.

Minstenivåene ble økt med 4,80 prosent fra 1. mai 2021. Stortingets vedtak om at pensjon under utbetaling skal reguleres slik at årsveksten blir 3,83 prosent, vil gi økte utgifter hvert år så lenge dagens pensjonister lever.

Utgiftene til alderspensjon fra folketrygden er anslått å øke med om lag 650 millioner kroner i 2021 og 620 millioner kroner i 2022. NAV anslår at de akkumulerte kostnadene fram til 2060 er 15,8 milliarder kroner.

For Statens pensjonskasse er utgiftene anslått å øke med 68 millioner kroner i 2021 og 65 millioner kroner i 2022.

Økt regulering vil også gi økte utgifter i kommunesektoren. Regjeringen vil i tråd med eksisterende praksis vurdere kommunesektorens merkostnader til pensjon i de ordinære budsjettprosessene.

Stortingets vedtak om at pensjon under utbetaling skal reguleres slik at årsveksten blir 3,83 prosent, vil innebære at trygdeoppgjøret 2021 må gjennomføres på nytt. Dette vil ha store administrative kostnader for NAV og leverandører av offentlig tjenstepensjon. For NAV er de administrative konsekvensene i stor grad knyttet til at NAV per i dag ikke har egnet maskinell jobb for å regulere ytelsen to ganger fra samme tidspunkt. Ifølge NAV vil svært mange saker måtte håndteres manuelt. Anslagsvis vil dette gjelde minimum 25 000 saker, men trolig er antallet betydelig høyere. Dette vil derfor medføre en betydelig økning av saksbehandlingstiden på de ordinære sakene.

For NAV er det derfor ønskelig å utvikle en maskinell jobb slik at den kan håndtere omregning fra 1. mai 2021, og i større grad være i stand til å håndtere saker som ellers vil måtte behandles manuelt. De administrative kostnadene knyttet til utvikling av denne maskinelle jobben, inkludert utvikling i etterkant av omregning og omregning av berørte ytelser mv., er grovt estimert til ca. 13 millioner kroner. Dersom det ikke utvikles en løsning for maskinell jobb vil sakene måtte håndteres med manuell saksbehandling. De estimerte administrative kostnadene ved manuell saksbehandling er estimert til om lag 15 millioner kroner.

Også Statens pensjonskasse har opplyst at de ikke har systemstøtte for å håndtere reguleringen av ytelsene to ganger fra samme tidspunkt. For at de skal få dette på plass, må det foretas betydelige systemendringer.

Vi ber om høringsinstansenes vurdering av de administrative konsekvensene av endret regulering for 2021.

Forslagene antas ikke å ha likestillingsmessige konsekvenser.

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget

7.1 Endringer i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs

Til § 5 nr. 3 første ledd første punktum

Etter gjeldende første ledd første punktum skal alderspensjon under utbetaling reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at alderspensjon under utbetaling skal reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

Til § 28 nr. 1 tredje ledd andre punktum

Tredje ledd andre punktum omhandler regulering av krigsfartstillegget for farts måneder mellom 1. september 1939 og 31. desember 1945. Etter gjeldende bestemmelse reguleres satsene årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at satsene skal reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

Til § 34 tredje ledd

Etter gjeldende tredje ledd reguleres pensjon under utbetaling med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjon under utbetaling skal reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.2 Endringer i lov om Statens pensjonskasse

Til § 42 andre ledd første og andre punktum

Etter andre ledd første punktum skal alderspensjon etter kapittel 5 (alderspensjon – bruttopensjon) reguleres ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Andre punktum gjelder regulering av alderspensjon etter kapittel 5 a (påslagspensjon mv.). Bestemmelsen fastslår at pensjonen reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonen reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

Til § 42 tredje ledd andre punktum

Etter § 42 tredje ledd første punktum skal midlertidig uførepensjon, uførepensjon og enke- og enkemannspensjon under utbetaling reguleres ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten fram til fylte 67 år. Etter andre punktum skal pensjonsgrunnlaget deretter reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Andre punktum gjelder enke- og enkemannspensjon siden uføreytelsen

opphører ved 67 år. Bestemmelsen endres slik at årlig regulering skjer med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.3 Endring i midlertidig lov 29. juni 1951 nr. 34 om tillegg til lover av 13. desember 1946 om 1) Krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og 2) Krigspensjonering for militærpersoner

Til del III nr. 4 andre punktum

Del III nr. 4 andre punktum fastslår at fra fylte 67 år reguleres krigspensjon under utbetaling i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonen fra 67 år skal reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3

7.4 Endring i lov om pensjonstrygd for fiskere

Til § 7 nr. 2 første ledd første punktum

Etter gjeldende rett reguleres alderspensjon under utbetaling årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at alderspensjon under utbetaling skal reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.5 Endring i lov om yrkesskadetrygd

Til § 57 nr. 1 andre ledd første punktum

Etter bestemmelsen reguleres satsene som framgår av § 57 nr. 1 første ledd, fra 67 år i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at satsene fra 67 år reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.6 Endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere

Til § 39 andre ledd første og andre punktum

Etter andre ledd første punktum skal alderspensjon etter kapittel 4 (alderspensjon – bruttopensjon) reguleres ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Andre punktum gjelder regulering av alderspensjon etter kapittel 4 a (påslagspensjon mv.). Bestemmelsen fastslår at pensjonen reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent.

Bestemmelsen endres slik at pensjonen reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

Til § 39 tredje ledd andre punktum

Etter § 39 tredje ledd første punktum skal midlertidig uførepensjon, uførepensjon og enke- og enkemannspensjon under utbetaling reguleres ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten fram til fylte 67 år. Etter andre punktum skal pensjonsgrunnlaget deretter reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Andre punktum gjelder enke- og enkemannspensjon siden uføreytelsen opphører ved 67 år. Bestemmelsen endres slik at årlig regulering skjer med virkning fra 1. mai i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.7 Endringer i lov om folketrygd

Til § 19-7 andre ledd tredje punktum

For å få tydelig fram at det ikke foreslås endringer i reglene for fastsetting av forholdstall, endres andre ledd tredje punktum for å presisere at lønnsvekst med deretter fratrekk av 0,75 prosent inngår i beregningen av forholdstall. Det vises til punkt 4.4.

Til § 19-9 andre ledd

For å avgjøre om vilkåret for tidliguttak er oppfylt, følger det av andre ledd at pensjonen framskrives fra uttakstidspunktet til 67 år og sammenholdes med minste pensjonsnivå framskrevet fra uttakstidspunktet til 67 år. Som følge av at det med endret regulering av minstenivåene ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, endres bestemmelsen slik at minste pensjonsnivå framgår av § 19-8 uavhengig av om pensjonen tas ut før, ved eller etter 67 år. Det vises til punkt 4.4.

Til § 19-11 første ledd

Det følger av første ledd at det er et vilkår for uttak av pensjon før 67 år at summen av grunnpensjon, tilleggspensjon og pensjonstillegg når vedkommende fyller 67 år, minst tilsvarer minste pensjonsnivå (særskilt sats for enslige), med full trygdetid, når vedkommende fyller 67 år. For å avgjøre om vilkåret for tidliguttak er oppfylt, framskrives pensjonen fra uttakstidspunktet til 67 år og sammenholdes med minste pensjonsnivå framskrevet fra uttakstidspunktet til 67 år. Som følge av at det med endret regulering av minstenivåene ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, endres bestemmelsen. Det vises til punkt 4.4.

Til § 19-11 andre ledd

Det følger av andre ledd at ved gradert uttak skal restpensjonen forutsettes tatt ut ved 67 år og medregnes i beregningen. Som følge av at det med endret regulering av

minstenivåene ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, endres bestemmelsen i tråd med dette. Det er ikke meningen med endringen å si noe om hvilket om forholdstall som restpensjonen skal deles på. Det aktuelle forholdstallet som skal benyttes, er forholdstallet på uttakstidspunktet. Det vises til punkt 4.4.

Til § 19-14 andre ledd

Etter gjeldende andre ledd reguleres alderspensjon under utbetaling i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at alderspensjon under utbetaling skal reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 3.4.

Til § 19-14 tredje ledd

Etter gjeldende tredje ledd reguleres satsene for minste pensjonsnivå i samsvar med lønnsveksten og justeres deretter for effekten av levealdersjusteringen i for 67-åringer i reguleringsåret. Bestemmelsen endres slik at satsene for minste pensjonsnivå reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 4.4.

Til § 19-14 sjette ledd

Det følger av sjette ledd at til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år. Som følge av en omlegging til regulering med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, endres bestemmelsen slik at prisvekst blir et element i reguleringen på samme måte som lønnsvekst. Det inntas derfor i sjette ledd at til grunn for reguleringen legges også forventet prisvekst i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før. Det vises til punkt 3.4.

Til § 20-11 andre ledd

For å avgjøre om vilkåret for tidliguttak er oppfylt, følger det av andre ledd at pensjonen framskrives fra uttakstidspunktet til 67 år og sammenholdes med garantipensjonsnivået framskrevet fra uttakstidspunktet til 67 år. Som følge av at det med endret regulering av garantipensjonen ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, foreslås det endringer i bestemmelsen slik at garantipensjonsnivået framgår av § 20-9 uavhengig av om pensjonen tas ut før, ved eller etter 67 år. Det vises til punkt 4.4.

Til § 20-13 andre ledd tredje punktum

For å få tydelig fram at det ikke foreslås endringer i reglene for fastsetting av delingstall, endres andre ledd tredje punktum for å presisere at lønnsvekst med deretter fratrukk av 0,75 prosent inngår i beregningen av delingstall. Det vises til punkt 4.4.

Til § 20-15 første ledd

Det følger av første ledd at det er et vilkår for å ta ut alderspensjon før fylte 67 år, at summen av inntektpensjon og garantipensjon minst må tilsvare garantipensjonsnivået (høy sats) med full trygdetid når vedkommende fyller 67 år. For å avgjøre om vilkåret for tidliguttak er oppfylt, framskrives pensjonen fra uttakstidspunktet til 67 år og sammenholdes med garantipensjonsnivået framskrevet fra uttakstidspunktet til 67 år. Som følge av at det med endret regulering av garantipensjonen ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, endres bestemmelsen. Det vises til punkt 4.4.

Til § 20-15 andre ledd

Det følger av andre ledd at ved gradert uttak skal den delen av pensjonsbeholdningen som ikke er tatt ut forutsettes tatt ut ved 67 år og medregnes i beregningen. Som følge av at det med endret regulering av garantipensjonen ikke lenger vil være behov for å framskrive pensjon tatt ut før 67 år for å vurdere om vilkår for tidliguttak er oppfylt, endres bestemmelsen i tråd med dette. Det er ikke meningen med endringen å si noe om hvilket om delingstall som pensjonsbeholdningen skal deles på. Det aktuelle delingstallet som skal benyttes, er delingstallet på uttakstidspunktet. Det vises til punkt 4.4.

Til § 20-18 andre ledd

Etter gjeldende andre ledd reguleres alderspensjon under utbetaling i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at alderspensjon under utbetaling skal reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 3.4.

Til § 20-18 tredje ledd

Etter gjeldende tredje ledd reguleres satsene for garantipensjon i samsvar med lønnsveksten og justeres deretter for effekten av levealdersjusteringen i for 67-åringer i reguleringsåret. Bestemmelsen endres slik at satsene for garantipensjon reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 4.4.

Til § 20-18 sjette ledd

Det følger av sjette ledd at til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år. Som følge av en omlegging til regulering med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, endres bestemmelsen slik at prisvekst blir et element i reguleringen på samme måte som lønnsvekst. Det inntas derfor i sjette ledd at til grunn for reguleringen legges også forventet prisvekst i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før. Det vises til punkt 3.4.

7.8 Endring i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten

Til § 3 syvende ledd første punktum

Etter gjeldende rett reguleres pensjon under utbetaling årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjon under utbetaling skal reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.9 Endring i lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor

Til § 7 fjerde ledd andre punktum

Etter gjeldende rett reguleres pensjonen, unntatt det faste tillegget etter tredje ledd, årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjon under utbetaling skal reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.10 Endring i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse

Til § 4 andre punktum

Etter gjeldende rett reguleres pensjonen, unntatt forsørgingstillegg og AFP-tillegg, årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonen reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

7.11 Endringer i lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer

Til § 6-4 andre ledd fjerde punktum

Etter andre ledd er pensjonsgrunnlaget som etterlattepensjonen beregnes av for etterlatte etter tidligere stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem det opptjeningsgrunnlaget avdøde hadde ved fratredelsen. Hadde avdøde fratrudd før lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer trådte i kraft, fastsettes pensjonsgrunnlaget etter § 3-5 andre ledd eller § 4-5 andre ledd. Tredje punktum fastslår at pensjonsgrunnlaget reguleres fram til virkningstidspunktet for pensjonen i samsvar med lønnsveksten. Fjerde punktum fastslår at når avdøde var over 67 år ved dødsfallet, skal pensjonsgrunnlaget for tiden fra 67 år reguleres med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Sistnevnte punktum endres slik at pensjonsgrunnlaget reguleres med et

gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3. Til § 7-1 første ledd første punktum

Etter gjeldende rett skal alderspensjon etter kapittel 2 under utbetaling reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonen reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

Til § 7-1 andre ledd første punktum

Etter gjeldende rett skal regulering av alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonsgrunnlaget reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3.

Til § 7-3 andre ledd første punktum

Det framgår av første ledd at regulering av midlertidig uførepensjon, uførepensjon og etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten. Etter andre ledd første punktum skal etterlattepensjonen fra måneden etter fylte 67 år reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Bestemmelsen endres slik at pensjonsgrunnlaget reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 5.3. Endring i lov om tjenstepensjon

Til § 4-14 første ledd andre punktum

Endringen innebærer at eventuell garantert regulering av alderspensjonsytelser i pensjonsordninger etter tjenstepensjonsloven skal være i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Dette er i tråd med de foreslåtte endringene i reglene om regulering av alderspensjon i folketrygden. Det vises til punkt 5.3.

7.12 Endringer i forskrift om alderspensjon i folketrygden

Til kapittel 7

Kapittel 7 i forskrift om alderspensjon i folketrygden gjelder beregning av effekten av levealdersjustering ved regulering av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon. Kapitlet utfyller folketrygdloven § 19-14 og § 20-18. Det fastslås der at satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon reguleres i samsvar med lønnsvekst, og justeres deretter for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret ved å multiplisere med forholdet mellom forholdstallet for 67-åringer i året før reguleringsåret og forholdstallet for 67-åringer i reguleringsåret. Videre framgår det at for regulering i årene fra og med 2030 benyttes i stedet forholdet mellom delingstall for 67-åringer i året før reguleringsåret og delingstallet for 67-åringer i reguleringsåret. Som følge av at minstenivåene fra 2022 foreslås regulert på samme måte som pensjon under utbetaling,

det vil si med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, foreslås det at kapittel 7 blir opphevet. Det vises til punkt 4.4.

Til § 8-3 andre ledd og § 8-4 første og andre ledd

Det foreslås også endringer i forskriften kapittel 8 om regulering av pensjon ved endring av pensjonsgrad. Bestemmelsene utfyller reglene i folketrygdloven § 19-14 og § 20-18. Endringsforslagene gjelder § 8-3 andre ledd og § 8-4 første og andre ledd og er en følge av at reguleringen endres til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det vises til punkt 3.4.

7.13 Endring i forskrift om vilkår for statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor – ny ordning

Til § 3-3 tredje ledd første punktum

I forskrift 30. november 2010 nr. 1496 om vilkår for statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor – ny ordning fastslår § 3-2 at reduksjonen av den livsvarige delen av avtalefestet pensjon etter AFP-tilskottsloven § 7 tredje ledd andre punktum skal foretas ved at pensjonen fratrekkes et justeringsbeløp beregnet etter forskriften § 3-3. § 3-3 om beregning av justeringsbeløp sier i første ledd at justeringsbeløpene beregnes på grunnlag av kronetillettet etter § 3-1, omregnet til årlig beløp, og dødelighetsrater og overlevelsessannsynligheter som angitt i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon fra folketrygden § 4-3 med vedlegg. Andre ledd forteller hvordan justeringsbeløpene skal fastsettes. Etter tredje ledd første punktum skal det ved beregningen tas hensyn til reguleringen av pensjon under utbetaling og overlevelsessannsynligheter ved ulike aldre. Sistnevnte bestemmelse endres slik at det framgår at ved beregningen etter andre ledd inngår regulering med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent samt overlevelsessannsynligheter ved ulike aldre. Det vises til punkt 5.3.

7.14 Endringer i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Til § 2 tredje ledd

Som følge av at pensjon under utbetaling skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten fra 2022 foreslås det endringer i § 2 tredje ledd. § 2 tredje ledd fastslår at faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønntakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå. Det vises til punkt 3.4.

Til § 3 a

Det framgår av § 3 a at lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre og tredje ledd og § 20-18 andre og tredje ledd i 2021, skal fastsettes slik at pensjonene ved reguleringen får en vekst

tilsvarende det som er nødvendig for at pensjonene kommer opp på det nivået de ville ha vært på dersom alderspensjon under utbetaling ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst i 2020 og gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, men ikke bedre enn lønnsvekst, i 2021. Departementet foreslår at § 3 a endres slik at lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten skal bli lik årsveksten i grunnbeløpet. Departementet foreslår også at det tas inn et nytt punktum i § 3 a første ledd hvor det går fram at minstenivåene fra 1. mai 2021 gis samme vekst som pensjoner under utbetaling. Det vises til punkt 2.4.

Til § 4

Som følge av at pensjon under utbetaling skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten fra 2022 foreslås det en ny bestemmelse i § 4 om prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret. Nåværende § 4 blir § 5 og nåværende § 5 blir ny § 6. Det vises til punkt 3.4.

7.15 Endringer i forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14

Til § 2 andre ledd, § 3, § 4 andre ledd og § 5

Forskriften fastslår grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14. Ved behandlingen av Meld. St. 33 (2020–2021) *Regulering av pensjoner i 2021 og pensjonisters inntektsforhold* vedtok stortingsflertallet at pensjoner under utbetaling for 2021 skulle endres. Forskriften foreslås endret slik at Stortingets vedtak blir fulgt opp. Endringene gjelder § 2 andre ledd, § 3, § 4 andre ledd og § 5. Det vises til punkt 2.4.

Forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og tilhørende forskrifter og i enkelte andre pensjons- og trygdelover (nye reguleringsregler)

Forslag til lovendringer

I

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs gjøres følgende endringer:

§ 5 nr. 3 første ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjon under utbetaling reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 28 nr. 1 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Satsene reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 34 tredje ledd skal lyde:

Pensjon under utbetaling reguleres med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

II

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 42 andre ledd første og andre punktum skal lyde:

Regulering av alderspensjon etter kapittel 5 under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*. Regulering av alderspensjon etter kapittel 5 a under utbetaling foretas ved at pensjonen reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med *gjennomsnittet av lønns- og prisvekst*, likevel slik at alderspensjon etter § 26 h reguleres etter første punktum.

§ 42 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Deretter reguleres pensjonsgrunnlaget i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

III

I midlertidig lov 29. juni 1951 nr. 34 om tillegg til lover av 13. desember 1946 om 1) Krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og 2) Krigspensjonering for militærpersoner skal del III nr. 4 andre punktum lyde:

Fra fylte 67 år reguleres krigspensjon under utbetaling i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

IV

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere skal § 7 nr. 2 første ledd første punktum lyde:

Alderspensjon under utbetaling reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

V

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd skal § 57 nr. 1 andre ledd første punktum lyde:

Fra 67 år reguleres de nevnte satsene i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

VI

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer: § 39 andre ledd første og andre punktum skal lyde:

Regulering av alderspensjon etter kapittel 4 under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*. Regulering av alderspensjon etter kapittel 4 a under utbetaling foretas ved at pensjonen reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med *gjennomsnittet av lønns- og prisvekst*, likevel slik at alderspensjon etter § 11 h reguleres etter første punktum.

§ 39 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Deretter reguleres pensjonsgrunnlaget i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

VII

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 19-7 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Lønnsvekst fastsatt etter § 19-14 åttende ledd med deretter fratrukk av 0,75 prosent inngår i beregningene.

§ 19-9 andre ledd skal lyde:

Uavhengig av om pensjonen tas ut før, ved eller etter 67 år, framgår minste pensjonsnivå av § 19-8.

§ 19-11 første ledd skal lyde:

For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år må summen av grunnpensjon, tilleggspensjon og pensjonstillegg etter §§ 19-5 og 19-9 minst tilsvare minste pensjonsnivå med full *trygdetid*. I *vurderingen* skal minste pensjonsnivå med særskilt sats etter § 19-8 sjette ledd bokstav a benyttes. Grunnpensjonen i basispensjonen, se § 19-5, skal beregnes med satsen etter § 3-2 tredje ledd. Se også § 19-15 tredje ledd.

§ 19-11 andre ledd skal lyde:

Ved gradert pensjon skal restpensjonen, se § 19-10 femte *ledd*, *medregnes* i beregningene etter første ledd.

§ 19-14 andre ledd skal lyde:

Pensjoner under utbetaling reguleres i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 19-14 tredje ledd skal lyde:

Satsene for minste pensjonsnivå, se § 19-8, reguleres i samsvar med *andre ledd*.

§ 19-14 sjette ledd skal lyde:

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år, og *forventet prisvekst i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før*.

§ 20-11 andre ledd skal lyde:

Uavhengig av om pensjonen tas ut før, ved eller etter 67 år, framgår garantipensjonsnivået av §§ 20-9 og 20-10.

§ 20-13 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Lønnsvekst fastsatt etter § 20-18 åttende ledd med deretter fratrukk av 0,75 prosent inngår i beregningene.

§ 20-15 første ledd skal lyde:

For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år må summen av inntektpensjon og garantipensjon minst tilsvare garantipensjonsnivået med full *trygdetid*. I *vurderingen* skal garantipensjonsnivå med høy sats benyttes, se § 20-9. Se også § 20-19 tredje ledd.

§ 20-15 andre ledd skal lyde:

Ved gradert pensjon, skal den delen av pensjonsbeholdningene som ikke er tatt ut, se § 20-14, medregnes i beregningene etter første ledd.

§ 20-18 andre ledd skal lyde:

Pensjoner under utbetaling reguleres i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 20-18 tredje ledd skal lyde:

Satsene for garantipensjon, se § 20-9, reguleres i samsvar med *andre ledd*.

§ 20-18 sjette ledd skal lyde:

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år, og *forventet prisvekst i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før*.

VIII

I lov 15. januar 1999 nr. 1 om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten skal § 3 syvende ledd første punktum lyde:

Pensjon under utbetaling reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

IX

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor skal § 7 fjerde ledd andre punktum lyde:

Pensjonen, unntatt det faste tillegget etter tredje ledd, reguleres i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

X

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse skal § 4 andre punktum lyde:

Pensjonen, unntatt forsørgingstillegg og AFP-tillegg, reguleres i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

XI

I lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer gjøres følgende endringer:

§ 6-4 andre ledd fjerde punktum skal lyde:

Når avdøde var over 67 år ved dødsfallet, skal pensjonsgrunnlaget for tiden fra 67 år reguleres med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 7-1 første ledd første punktum:

Alderspensjon etter kapittel 2 under utbetaling reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 7-1 andre ledd første punktum skal lyde:

Regulering av alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

§ 7-3 andre ledd første punktum skal lyde:

Fra måneden etter fylte 67 år reguleres etterlattepensjonen i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

XII

I lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenstepensjon skal § 4-14 første ledd andre punktum lyde:

Slik regulering skal være i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*.

XIII

Ikrafttredelse og overgangsregler

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Ved reguleringen etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd 1. mai 2022 skal det ved beregning av gjennomsnittet av lønns- og prisvekst etter folketrygdloven § 19-14 sjette ledd og § 20-18 sjette ledd ikke korrigeres for avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret.

Forslag til forskriftsendringer

I

I forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden gjøres følgende endringer:

Kapittel 7 oppheves.

§ 8-3 andre ledd skal lyde:

Er uttaksgraden pr. 1. mai lavere enn gjennomsnittlig uttaksgrad siste tolv måneder, reguleres restpensjonen, pensjonsbeholdningen og garantipensjonsbeholdningen *på følgende måte*:

$$\begin{aligned} \text{lønnsvekst} \times \frac{100\% - \text{gjennomsnittlig uttaksgrad siste år}}{100\% - \text{uttaksgrad pr. 1. mai}} + \text{gjennomsnittet av lønns} \\ - \text{og prisvekst} \times \frac{\text{gjennomsnittlig uttaksgrad siste år} - \text{uttaksgrad pr. 1. mai}}{100\% - \text{uttaksgrad pr. 1. mai}} \end{aligned}$$

§ 8-4 første og andre ledd skal lyde:

Pensjon under utbetaling reguleres etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i samsvar med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst* med virkning fra 1. mai.

Er uttaksgraden pr. 1. mai høyere enn gjennomsnittlig uttaksgrad siste tolv måneder, reguleres pensjon under utbetaling *på følgende måte*:

$$\begin{aligned} & \text{lønnsvekst} \times \frac{\text{uttaksgrad pr. 1. mai} - \text{gjennomsnittlig uttaksgrad siste år}}{\text{uttaksgrad pr. 1. mai}} + \text{gjennomsnittet av lønns} \\ & \quad - \text{og prisvekst} \times \frac{\text{gjennomsnittlig uttaksgrad siste år}}{\text{uttaksgrad pr. 1. mai}} \end{aligned}$$

II

I forskrift 30. november 2010 nr. 1496 om vilkår for statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor – ny ordning skal § 3-3 tredje ledd første punktum lyde:

Ved beregningen etter andre ledd *inngår regulering med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent samt overlevelsessannsynligheter ved ulike aldre.*

III

I forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønnstakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå.

§ 3a første ledd skal lyde:

Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av minsteytelsene etter § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd i 2021, fastsettes slik at reguleringen fra 1. mai 2021 blir lik reguleringen fra 1. mai 2021 etter første punktum.

Ny § 4 skal lyde:

§ 4 Prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret

Til grunn for reguleringen legges forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret.

Forventet prisvekst settes lik anslaget i konsumprisene slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret settes lik veksten i konsumprisindeksen (KPI) fastsatt av Statistisk sentralbyrå.

Nåværende § 4 blir § 5.

Nåværende § 5 blir ny § 6.

IV

I forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14 gjøres følgende endringer:

§ 2 andre ledd skal lyde:

For pensjoner som er omfattet av § 3a i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden gjelder en særskilt lønnsvekst på *6,16* prosent. Reguleringsfaktoren etter § 19-14 andre ledd for disse pensjonene settes til *5,36* prosent.

§ 3 skal lyde:

Fra 1. mai 2021 fastsettes satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-8 tredje til sjette ledd slik:

1. Lav sats etter tredje ledd fastsettes til *167 125* kroner
2. Ordinær sats etter fjerde ledd fastsettes til *193 429* kroner
3. Høy sats etter femte ledd fastsettes til *203 545* kroner
4. Særskilt sats etter sjette ledd bokstav a fastsettes til *219 878* kroner
5. Særskilt sats etter sjette ledd bokstav b fastsettes til *316 825* kroner

Fra 1. juli 2021 fastsettes særskilt sats etter sjette ledd bokstav a til *224 878* kroner.

§ 4 andre ledd skal lyde:

For pensjoner som er omfattet av § 3a i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden gjelder en særskilt lønnsvekst på *6,16* prosent. Reguleringsfaktoren etter § 19-14 andre ledd for disse pensjonene settes til *5,36* prosent.

§ 5 skal lyde:

Satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-9 fastsettes til *187 252* kroner for ordinær sats og til *202 425* kroner for høy sats.

V

Endringen i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden § 3 a første ledd og endringene i forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14 trer i kraft straks og med virkning fra 1. mai 2021. De øvrige endringene trer i kraft fra x.x.2022.